

Savoir sans Frontières

Pustolovine Anselma Lantarla

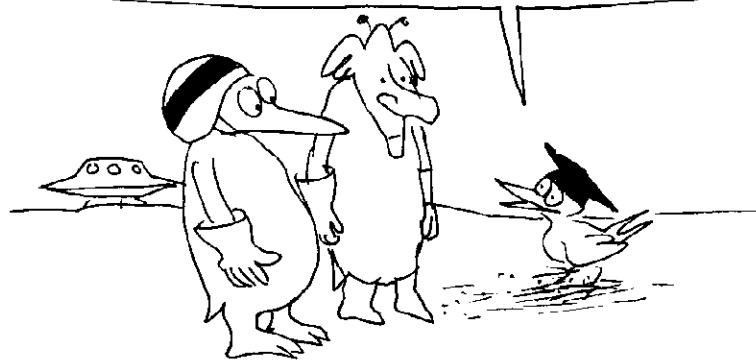
u epizodi

PRIČA O KOZMOSU

prijevod
Tanja Mrkalj

Jean-Pierre Petit

Andromeda?
Idite do Oriona i onda samo naprijed!

Pustolovine Archibalda Higginsa

U epizodi

PRIČA O KOZMOSU

Autor Jean-Pierre Pettit

Prijevod Tanja Mrkalić

Asocijaciјu, znanost bez granica, oformio je znanstvenik, astrofizičar, Jean-Pierre Petit, u cilju pružanja znanstvenih i tehničkih znanja najvećem broju naroda u što većem broju jezika. Ilustrirani albumi, koji su njegovo autorsko djelo, sada su pristupačni svima i to bez ikakve nadoknade. Formiranjem ove asocijacije svi su slobodni kopirati postojeće fajlove, bilo u digitalnom obliku ili kao printane kopije, mogu ih prosljeđivati školama, knjižnicama, sveučilištima ili asocijacijama čiji su ciljevi bliski ciljevima znanosti bez granica, ukoliko one tim putem ne stiču bilo kakvu materijalnu dobit, niti imaju kakve političke, sektaške ili propovjedačke konotacije. Ovi PDF fajlovi također se mogu učiniti dostupnim i putem kompjutorskih mreža školskih ili sveučilišnih knjižnica.

Jean-Pierre Petit nastoji otic̄i dalje u prosvjećivanju svijeta, i svoja dijela učiniti bližim što široj publici. Čak i nepismeni ljudi imat će mogućnosti uživanja u njegovim stripovima, jer će tekstualni dijelovi crteža „progovarati“ kada čitaoc upotrijebi dvostruki klik na njima. Ostali albumi bit će dvojezični tako što će prelazak s jednog jezika na drugi biti omogućen jednostavnim klikom. Na ovakav način stripovi bit će korisni i prilikom učenja stranih jezika i razvijanja jezičkih sposobnosti, uopće.

Jean-Pierre Petit rođen je 1937.godine. Svoju znanstvenu karijeru izgradio je kao francuski istraživač. Radio je kao plazma fizičar, upravljao centrom za kompjutorske nauke, pravio kompjutorske programe, objavio na stotine članaka u znanstvenim časopisima, radio je na raznim temama, počevši od mehanike fluida pa sve do teoretske kozmologije. Objavio je blizu trideset knjiga koje su prevedene na razne jezike.

Asocijaciju znanost bez granica možete upoznati i kontaktirati putem internet sajta:

<http://www.savoir-sans-frontieres.com>

**Nije nužno za postojeće hipoteze
da budu istinite, ili čak da sliče
istini. Jedno je sigurno, one
opskrbljuju proračune suglasne
zbiljskom posmatranju.**

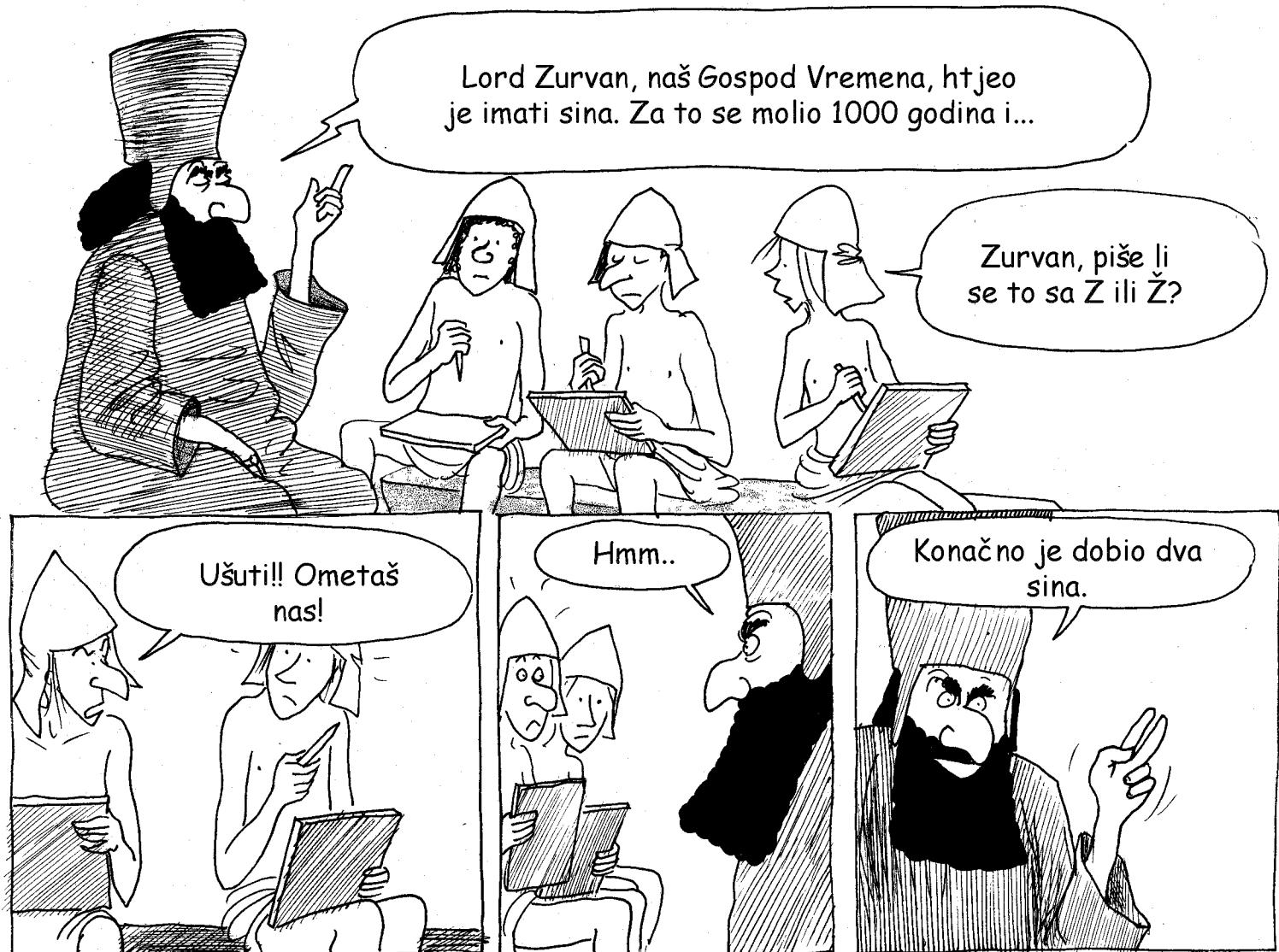
- Osiander (*)

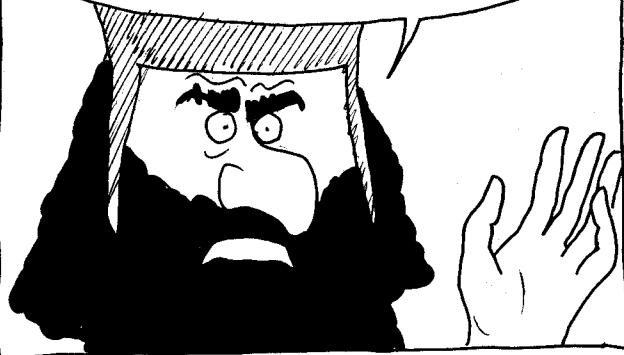
(*) Osianderov predgovor, Kopernikov editor

PROLOG

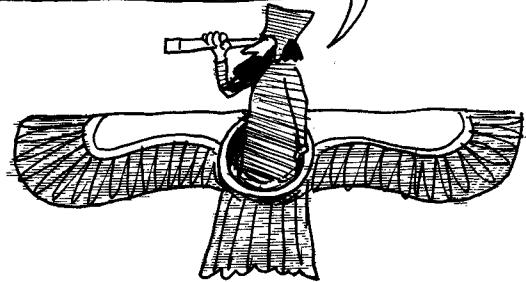
2000 godina prije sadašnje ere, u Babilonu, Perzija

Od kako su se rodili počeli
su se međusobno boriti i bili su
blizu uništenja jedno drugoga.

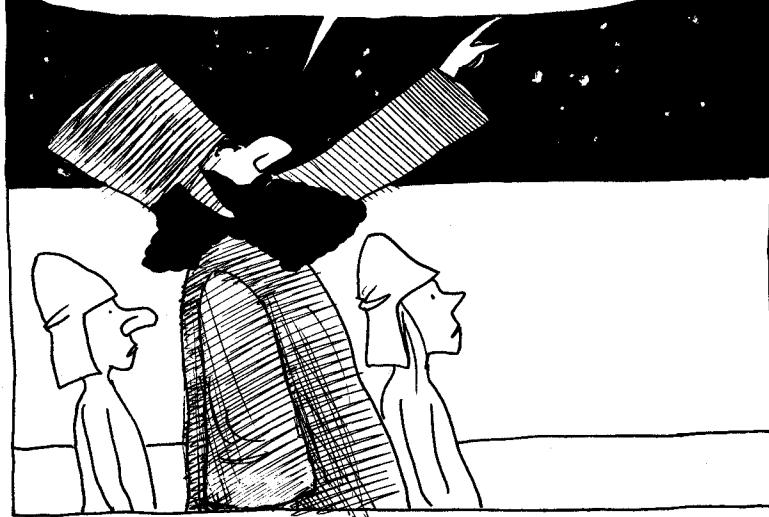
Budućnost našeg univerzuma bila je
u opasnosti. Zahvaljujući Bogu "Mitra"
koji je intervenirao između njih dvojice
u cilju zaštite jednog od drugog.

U biti, on je bio kadar za zaustaviti
ova dva zločesta brata, blizance, dve
polovine koje čine univerzum,
zaustaviti ih od uništenja.

A sad, promatrajte pozicije bogova
i pokažite ih u vašim tekama.

Ahriman je u smjeru Antaresa
sazviježđa Skorpiona.

Dok je Ahura Mazda na drugoj
strani neba, u dijametralnom
smjeru. On je u sazviježđu
Bika.

Čak i da je to tako, ako se Ahura Mazda i Ahriman budu sreli nekad, to bude bilo strašno...

Kako Mitra neprekidno bdije na granici između njih, nema brige.

Istina, ali na našu sreću, oni su udaljeni jedan od drugog što je dalje mogućno.

Na taj način sve ostaje bez smetnji. Nebeska tijela su na pravim mjestima.

Sve je na pravom mjestu i za svakoga postoji pravo mjesto...

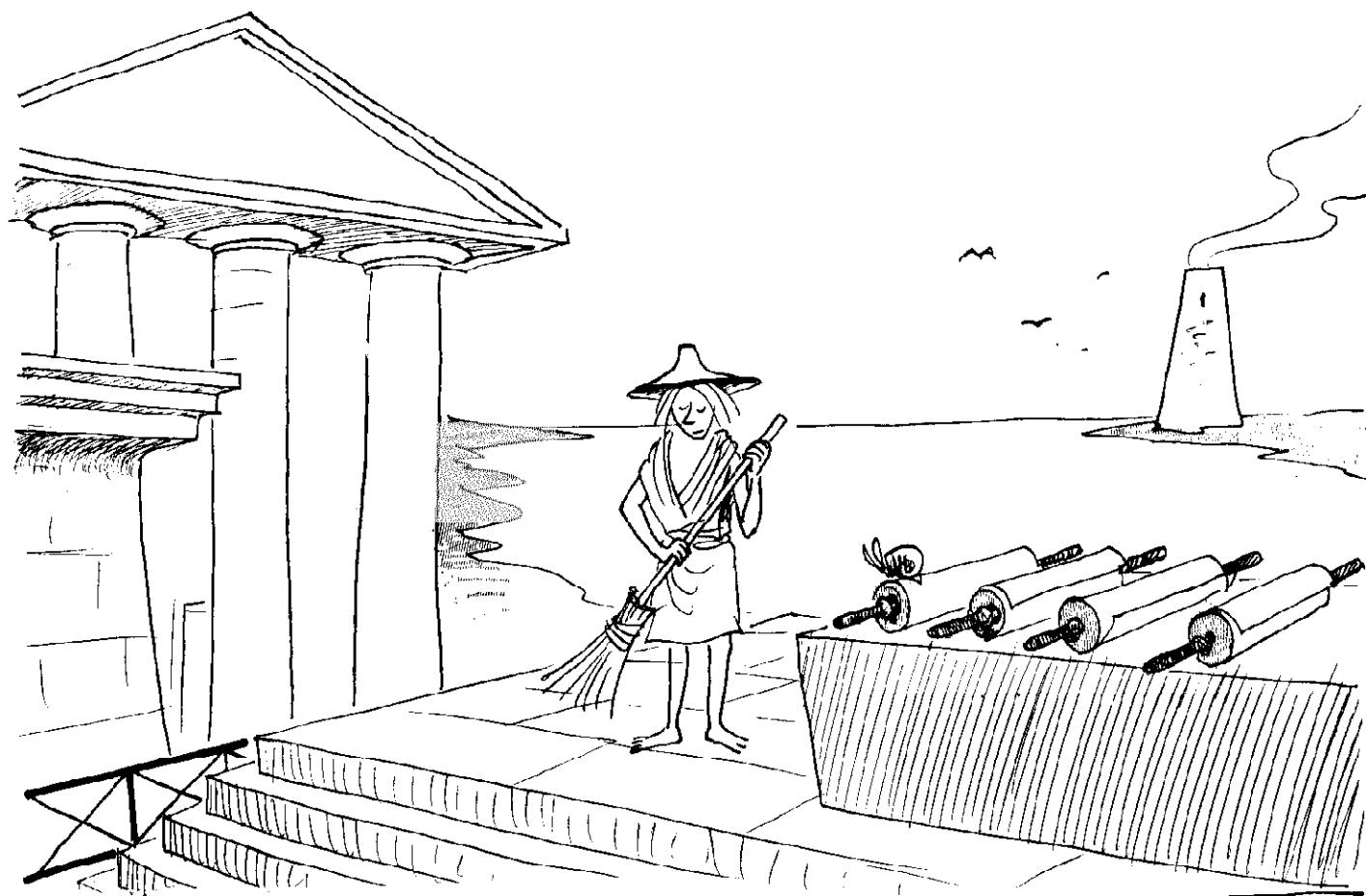
Učitelj kaže - jednino posmatranje i učenje neba nas vodi mudrosti.

Čuješ li ti mene?

Ahaaaa....

PTOLOMEJ

Aleksandrija, drevni, glavni grad znanja

Znaš Tiresias, sretan sam što sam pronašao ovo mjesto u knjižnici Aleksandrije.

Je li te to doista veseli?

Preljepo je. Tu postoji preko 700000 tomova koji su prepuni čuda ovog svijeta!

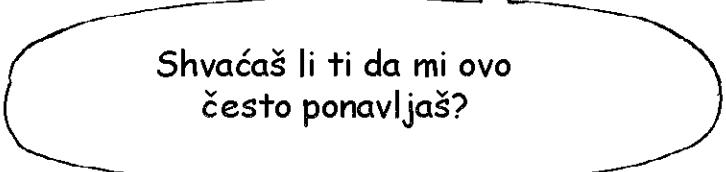
Oh! Samo kad bih znao čitati.

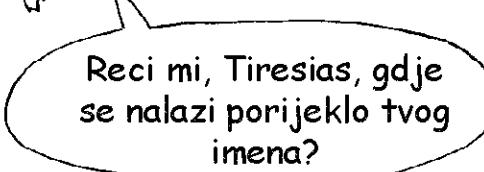
Moga sam pročitati Euklidove rade.
Kažu, on je revolucionirao matematički
svijet.

Kažu da u Aleksandriji mudraci
mogu sve objasniti i razumjeti.

Shvaćaš li ti da mi ovo
često ponavljaš?

Reci mi, Tiresias, gdje
se nalazi porijeklo tvog
imena?

Porijeklo je grčko. Jedan
od mojih predaka je živjeo
na Samosu u 3
vjeku prije Krista.

Njegov gospodar, Aristarhus, je mislio
o Suncu kao o centru univerzuma.
Po njemu, Zemlja se okreće oko Sunca
a mjesec oko Zemlje.

Zemlja u gibanju? Ali to
bi proizvelo gadan zvuk.

Ti se šališ!! To ne može biti istina! Kad si na brodu koji siječe valove mirnog mora i kad zatvorиш oči, je li osjećaš gibanje broda?

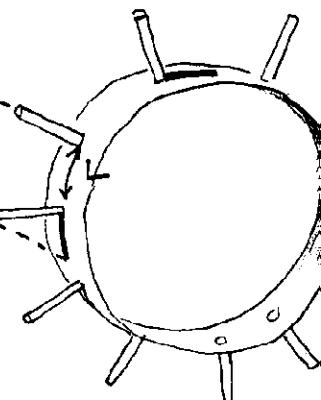
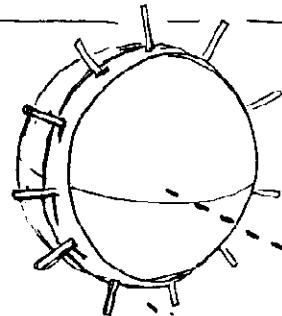
Uh! Pa...ne!

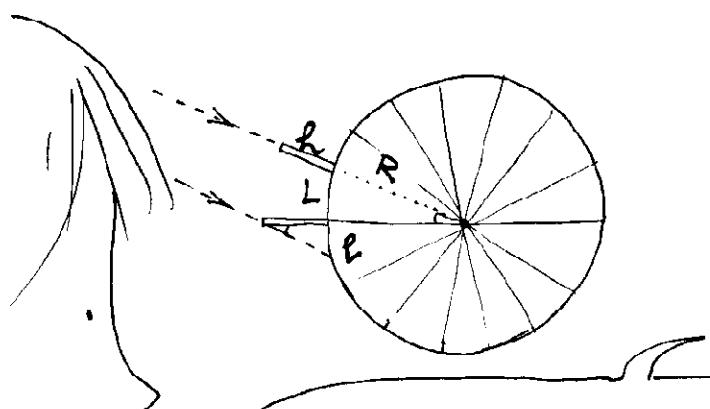
Ali kako?

Eratostenas je čak izračunao radijus Zemlje, mijereći sjenu koju baca štap.

Jednostavno. Zalijepi grupu papirusa nadomak meridijana Zemlje. I na ovoj svezi, okomito površini, zalijepi štapove. Ovako.

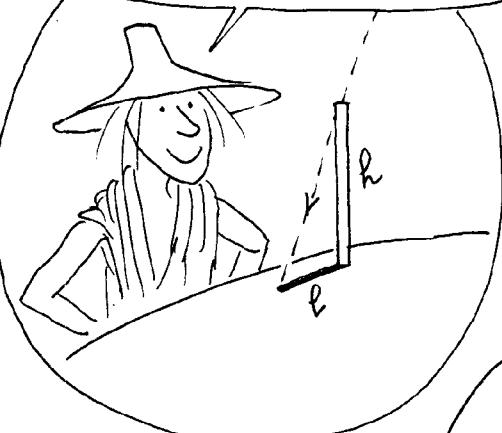

Ako se jedan od štapova uperi u smjeru sunca to ne bude bacalo sjenku.

Sjena štapova se može nazvati ℓ . I sad, ako znaš razdaljinu L između ova dva štapa i njihovih visina h možeš izmjeriti radijus R ovog stranog objekta.

Oh, da! Sa ovim trikovima
moderne geometrije...

Čekaj, ima toga još. Promatraj
mjesecu eklipsu, kad zakrivenost
zemljinih obrisa idu naspram mjesecih,
Eratones je nagađao veličinu mjeseca prilično točno.

Bazirano na njegovom
OČITOM PROMJERU, mogao je onda,
ocijeniti razdaljinu mjeseca od zemljine
površine.

Ali, ovo gibanje Zemlje, o
kojem smo pričali još uvi jek se
osjeća. Točno?

Stani malo! Ovdje
dolazi profesor PTOLOMEJ.

Dragi moj, završio sam svoju knjigu "ALMAGEST".

OK, je li se Zemlja, onda, zbilja giba?

Budem se zakleo, ta mi je ideja pala na pamet...

Pa, onda?

Ali to je besmisleno.
Pogledaj ovu demonstraciju

Kako je Aristotel primjetio, neka tijela rastu dok druga opadaju.

To ti ne budem osporavao.

Lagana tijela rastu a ona koja su teška padaju.

Djelatne sile imaju jaku reakciju na teška, masivna tijela.

To je točno!

Ovo su činjenice...

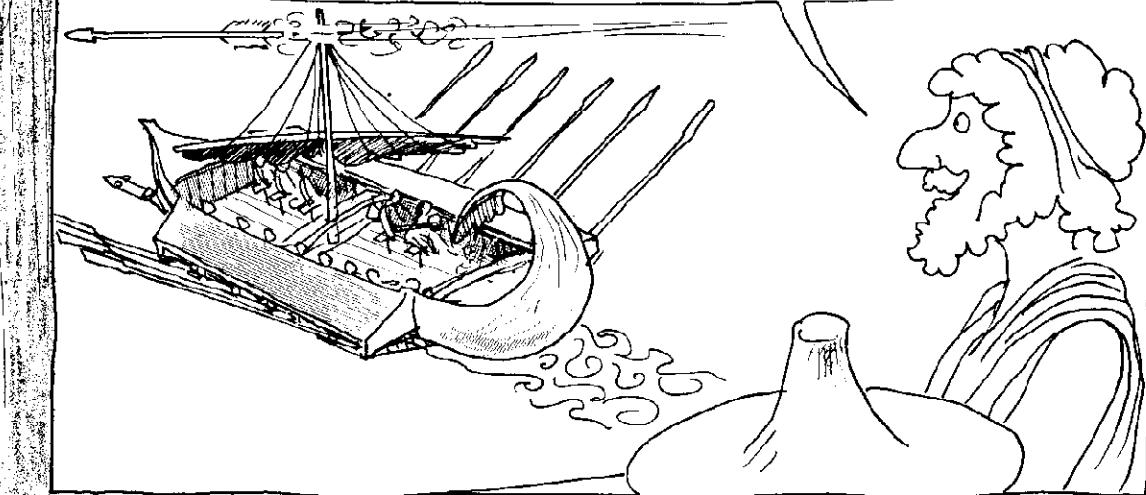
Pod uticajem ovih sila koje privlače prema zemlji, oboje, i kamen i pero, budu pali.

Ali, kamen bude brže dotakao tle od pera.

To ovaj opit i dokazuje.

Tiresias, slušaj ovo.

S druge strane, objekt se ne pokreće dok neka vanjska sila ne utiče na njega. Tako, kad je brod nošen uzduž zajedno sa svim svojim veslima koja su izdignuta iznad vode ono što gura brod su kovitlaci u moru. To je ista sila koja gura strijelu koja je ispucana s pramca. (*)

Tako su posljedice dovele do aristotelovog principa:
Zemlja ima gibanje, to mora biti definitivno pod
uticajem određene sile.

Mi, smrtnici, takođe osjećamo tu silu, ali na
vrlo niskom stupnju, kako imamo uporedivo manju težinu.

Kao rezultat zemlja se kreće
unaprijed a mi ostajemo pozadi.

To sve izgleda potpuno
apsurdno.

Gibanje Zemlje? Zanimljiva ideja.
Ali nije podržana analizama. Baš šteta.
Zvjezdana tijela budu bila laka tijela kao magla.

Onda mjesec mora plutati u zraku.

Ono što je Platon uočio, što god pluta u etru,
je nepromjenjivo i vječno. Samo na Zemlji,
ispod mjeseca, tu leži ovaj
svijet METEŽA, PROMJENA i KAOSA.

Ali, kako se mi izdižemo iznad,
sve je ništa ali u nekakvom redu,
prekrasno, mirno i čulno.

Je li to Platon
rekao?

Ne zvuči kao
Platon..

U ovom skromnom svijetu, sve je nesavršeno, dok su tamо gore, sva nebeska tijela savršena, glatka i sferna.

Je li bi se složio ako kažem - samo su geometrijska bića kadra opisati božansko. Crta, Ploha, KRUG i SFERA.

Kako i zašto povezuješ krug i sferu sa božanskim?

Pratim te.

U pravu je. Krug i sfera, kako nemaju početak ni kraj, one su jedino sposobne dočarati božansko.
To je rekao Pitagora.

Crti, plohi, nužno je za imati granicu.

Zato su zvijezdana tijela okrugla, perfektno okrugla, čak i kad putuju po cirkularnim stazama.

Pogledaj, ako markiramo stazu od Venere na nebeskim kupolama, vidimo prilično čudnovate pokrete (pokretanje unaprijed i nazad). Ova zvijezdana tijela usporavaju, vraćaju se malo unazad i onda nastavljaju naprijed na svojoj stazi. To meni teško da sliči na cirkularnu stazu.

Volio bih rasvjetliti
ovu misteriju.

FIKSIRAN ŽUPČANIK POVEZAN
ZA ZEMLJU

TERRA

ZEMLJA

VENERA

Putanje u
epicikloidu

Putanja Venere, je u biti
kombinacija cirkularnog gibanja.

Epi, na grčkom znači "na" ili
"na vanjskom".

Nadalje, sva gibanja nebeskih tijela, onih sunčevih tako i
planetarnih, mogu se transformirati u superpozicije
cirkularnog gibanja.

Sjajno! Paradoks dakle pada

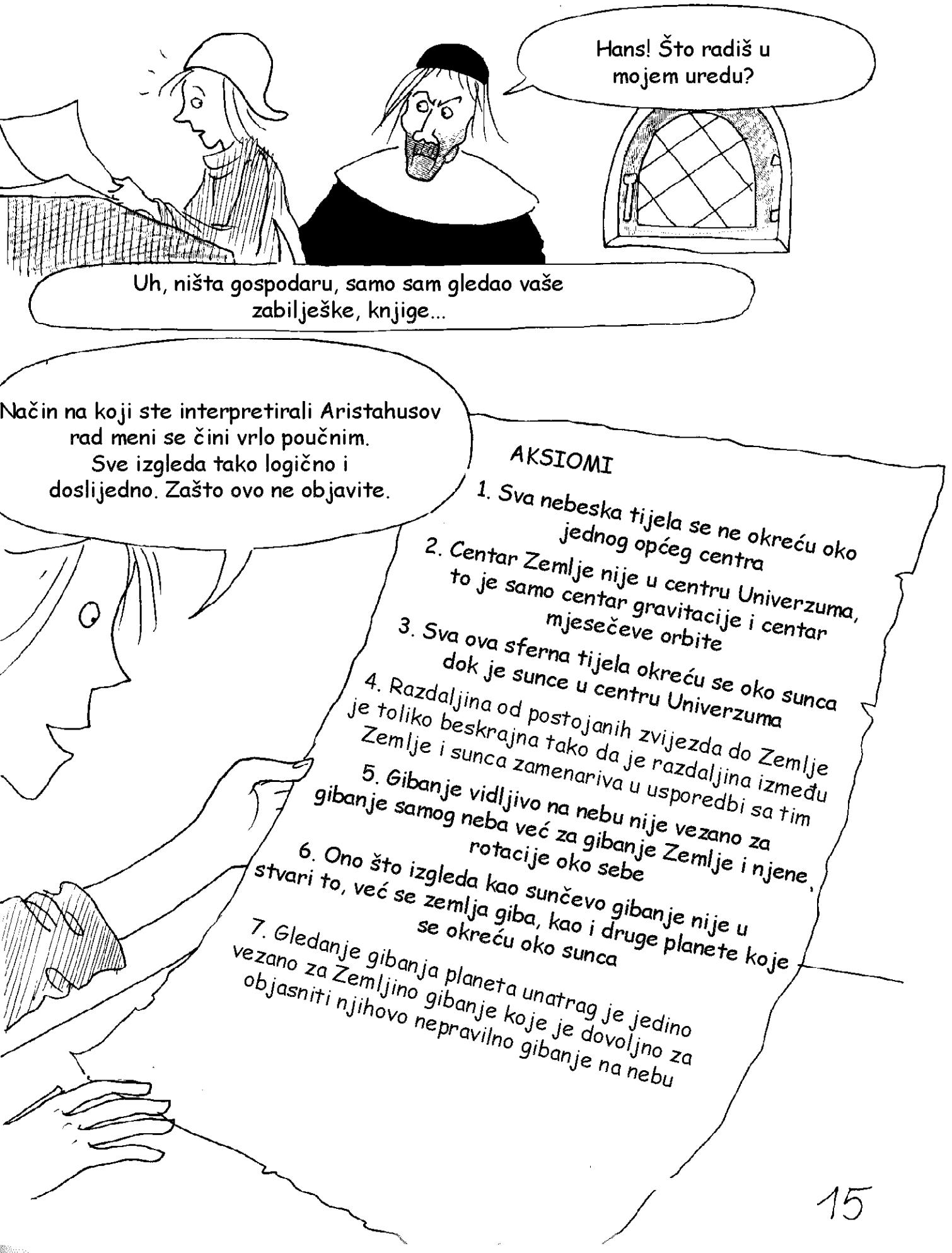
Što misliš o ovome,
Tiresias?

Ništa. Nalazim to vrlo komplikiranim.

Potvrđujući Aristotelova načela, Ptolomejov model je
prepoznat kao zakon negdje oko 16 vjeka,
i tijekom ovog vremena on je blokirao čitav ozbiljan
napredak na polju astronomije.

Ali, 1530, negdje kod Baltičkog mora...

KOPERNIK

Zašto sam se upustio u ovo? I prije svega vratи mi moje papiре!
Znanje se ne treba dijeliti sa drugima! I ti bi trebao razumjeti kakve bi
probleme ja imao ako bih ovo objavio!!

Zbog toga još
više, ne želim se miješati
u crkvena pitanja!

Ali biskup je sam tražio
vaš rad...

A čitao si i moju poštu.
Očaravajuće...

Ali gospodaru, zbilja
je važno aktualizirati ova
vaša saznanja. Zar ne?

Dragi moj, vidim da nemaš loše namjere, ali vjeruj mi, mi ovdje živimo mirnim životom. Ne kvari to. Svijet još uvijek nije spremam i zreo za ova znanja.

Uznemirenih urednika je u predgovoru napisao:

Ostavimo po strani ove nove hipoteze kao nekakve drevne teoreme - koje više nisu vjerodostojne. Ali ove teorije je lako za razumjeti.
Za one na koje se ovo odnosi, ove hipoteze ne očekuju ništa sigurno od astronomije. Svima onima kojima su ove hipoteze pokazane ne trebaju prihvati ništa sigurno od astronomije kako ovo što nam je dato nije ništa drugo do izmišljena priča.
Ako netko uzme za ozbilno ovaj budalasti rad, on/ona to čini na svoju osobnu odgovornost.

Drugim riječima: čitaj, ali ne shvataj ozbiljno.

Ne možemo kriviti Kopernika za to.
1600 godine, 57 godina nakon njegove smrti, GIARDONO BRUNO, je uhićen i spaljen zato što je on ove hipoteze shvatio ozbiljno.

Vi ste grupa budala. Zasigurno postoji milijun sunca, kao što je ovo naše, i isto toliko naseljenih planeta.

Neka samo priča. Daj mi baklju za potpaliti vatru.

TYCHO BRAHE I KEPLER

Danska 4. Veljače 1600

Hans, stigli smo u
Uraniborg, grad znanosti.

Oh, gospodin Kepler!
Dobrodošli na moj posjed.

Je li zgodno zvati vas
Johanes?

Dobar dan,
gospod Tycho Brahe.

Evo čaše friške vode.

Slobodno se raskomotite.

Oh! Imate pipu na zidu!

Ne slugo, ova tekuća voda je moj izum.

I to i ovaj super stol.

A ovo?!?

Ovo zovem telefon. Jednostavan akustični izlaz koji me spaja s kuhinjom, to štedi truda trčkaranja za slugama.

Gospodin Brahe, kao što već znate, ja sam vrlo zainteresiran za vaša dostignuća u astronomiji.

Pa! Zvijezde...Oh naravno.

Malo kasnije budemo o tome. Uzmite si nešto za jesti, dragi prijatelju, a onda budemo vidjeli gospe.

Sitničav opažač i ekspert,
Tycho je imao neka od najboljih
opažanja u svoje vrijeme, i to
bez teleskopa.

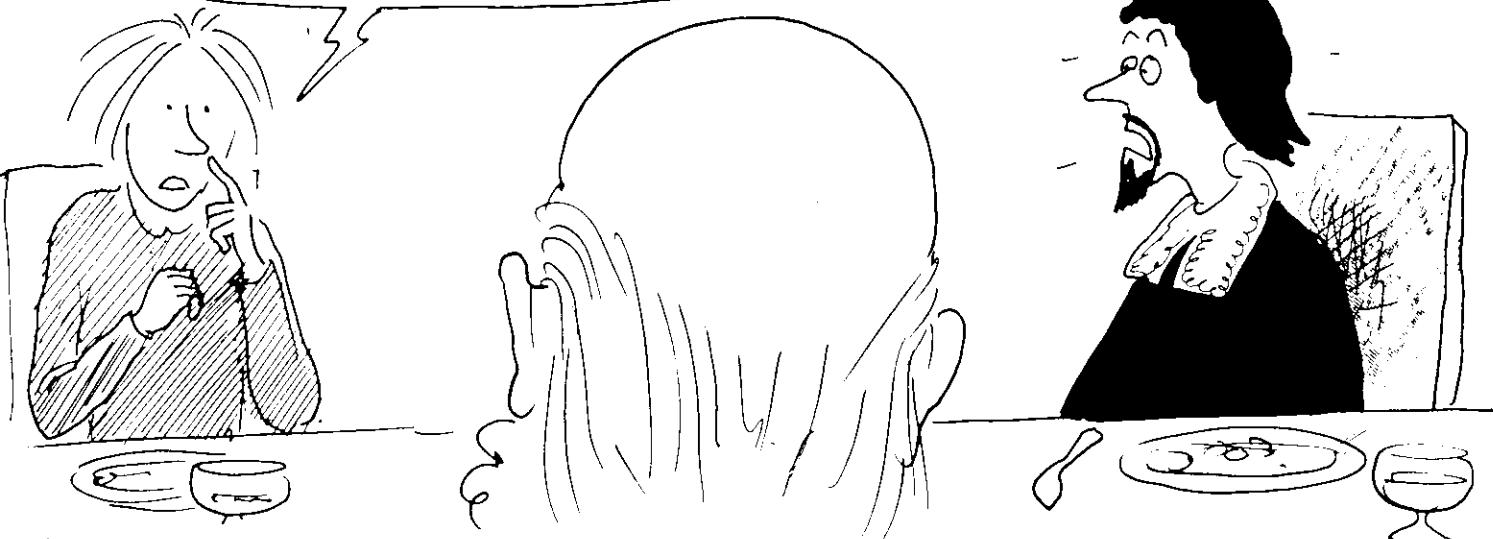
Vaša žena?

Ne, ne! Kada kažem Gospe
ne mislim na moju ženu. Žene i
znanost, to je sjajno, jedno bez drugog
ne može.

Gospodaru Brahe,
Ja...

Što je bilo? Reci!

Ne želim vas uvrijediti, ali izgubili ste
vaš srebrni nos. (*)

(*) u dvoboju Tychu je odrezan nos.

Moj nos, oh da, u pravu si.
Gdje li je?

Ako se ne varam, upao je u
vaš grah.

Hans, sramotiš
našeg domaćina!

Baš ne, sviđa mi se vaš sluga. Ostavimo mi Keplera
znanstvovanju, vidim sav gori od želje da lista i čita.
Mi idemo vidjeti gospe.

Moj Bože! Ovo je prava
rizonica! Godine preciznih opažanja.

Kepleru, činiš se suviše preokupiranim ovim papirima!
Ne izgledaš ni malo umorno od gledanja u sve
te matematičke proračune.

Gospo!

Već imam
dovoljno svojih
briga.

Mi zaslužujemo dobru
zabavu. Je li tako Hans?

Možete sad ići, drage moje.

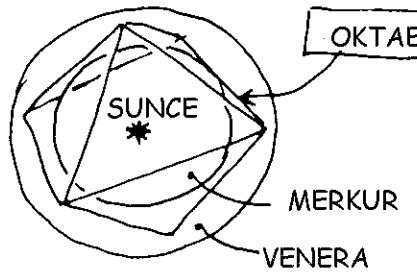
Jesi li znao ovo - ja sam 1572 bio očeviđac rađanja
zvijezde? Poslije par mjeseci video sam kako umire. (*)

To znači da zvijezde nisu vječne?!?

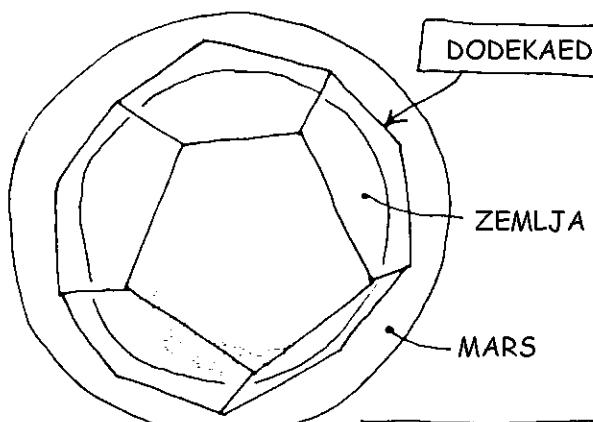
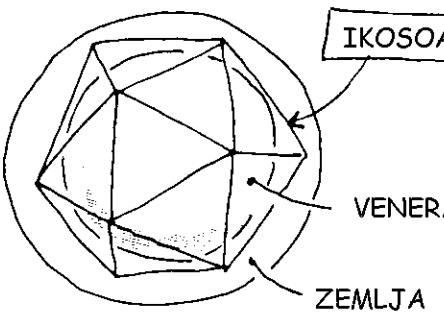
To pitanje si ja stalno postavljam...

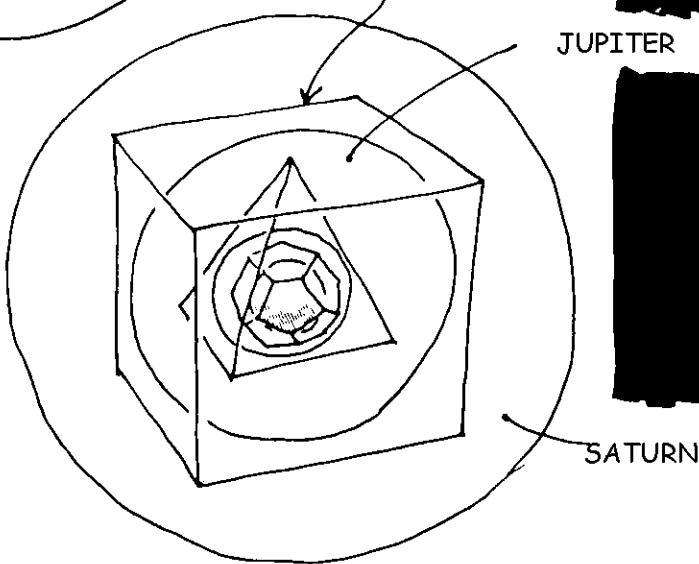
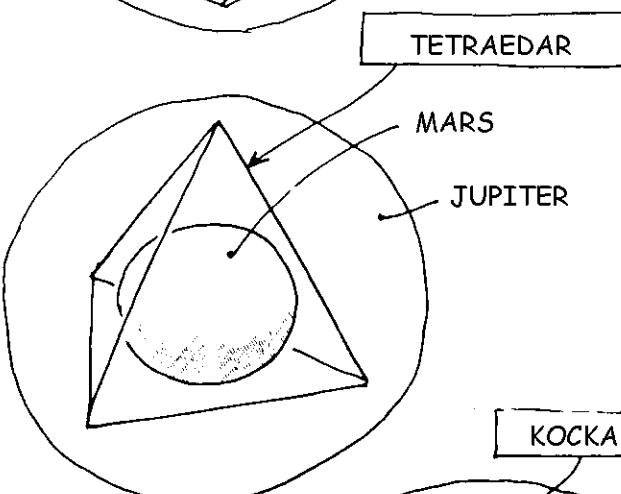

Planete su savršene, gibaju se u koncentričnim krugovima. Očito, Sunce je smješteno u centar.

Svaka od sfera je podržana okomito poliedrom, kako se druge oslanjaju o njihove stranice, slijedi:

Hans, to je tajna univerzuma: orbite ovih 6 planeta formiraju se uz pomoć platonovog poliedra. Znao sam to. To je to. Sve se uklapa. Ja sam sjajan, božanstven!!

Slučaj izumitelja koji je zamijenio svijeću fenjerom.

Gospodaru, je li ovo odgovara pronalascima gospodina Brahe?

Ne. Ali tamo se nalazi nešto iznenadjuće.

Tychovi pronalasci koji se tiču gibanja Marsa su neosporni. Ponovo sam pregledao proračune, postoji jedna stvar koja se ne uklapa.

Po mojim proračunima Mars se ne može gibati u krugovima, ali se bude gibao u eliptičkoj orbiti. Sunce bude, takođe, zaokupilo mjesto u toj elipsi.

Ali, što je onda s pitagorinom teoremom,
čarobna harmonija između krugova;
aristotelovom idejom povezivanja kruga
sa božanskim? Sve se bude srušilo!!!

Oh, da Hans. Tu bude bio
kraj tim pretpostavkama,
čak i ptolomejovim krugovima.

Čak i ja to nalazim
teško za povjerovati.

Vidiš li - brzine tih planeta nisu konstantne
na tim elipsama. Mars ubrzava dok se približava
Suncu, i usporava kad se udaljava od njega.
Ovo bi iznenadilo Pitagoru.

Milicija, ali što ona ima
s Pitagorom?

Johane, milicija!

Nikad nismo čuli za njega. Ovdje smo za uhititi vašu majku,
optužena je za vještičarenje, dala je Jakovu napitak od kojeg mu je pozlilo.

Žene, Kepleru, stvaraju konstantnu neugodnost

Hans, kada napolju bijesni oluja,
jedino što možemo uraditi je baciti
sidro mirnim studijama u oceanu vječnosti.

Poštovani Galileo,
vi ste izvrstan gospodin.
Bili ste li, molim vas,
poslali pošiljku vaših
teleskopa...

Nije mu
dobro!

Uzmi pero i piši...

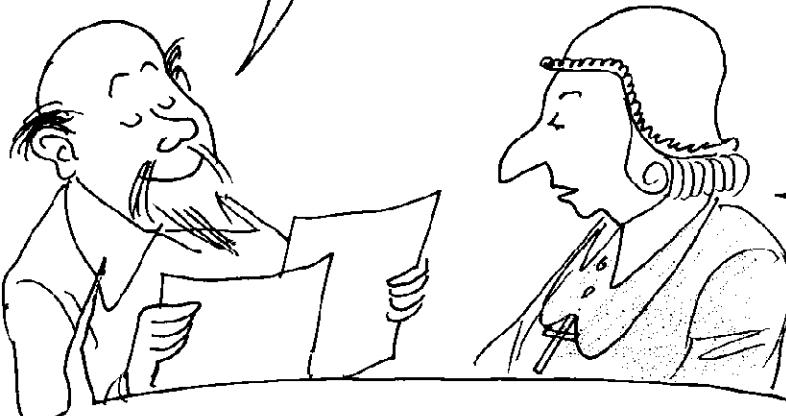
GALILEO

1623, u uredu Urbaina VIII, (on je bio Galileov patron)

Oh, kako mrzim ovaj
sjever!

Što ima novoga Galileo?

Još jedno Keplerovo pismo sa vjestima iz Rima. Tamo kažu za moje teleskope da deformiraju vidljivost stvari.
Njihovi dokazi pokazuju da uporabom teleskopa zvijezde izgledaju uduplano.

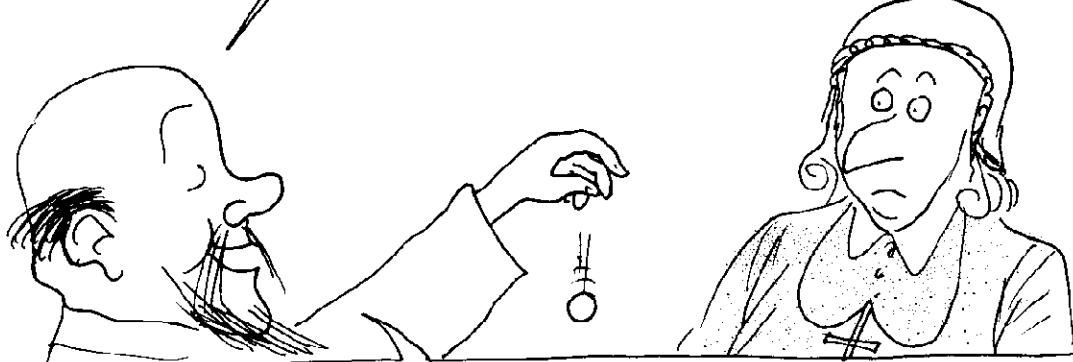
Zar te ne šokira što se zvijezde pojavljuju uduplano, kad običnim okom gledano, vidimo ih pojedinačnim?

Zašto ne pokušate vidjeti univerzum onakvim kakav je, umjesto što ga pokušavate interpretirati na pograšan način protivno Svetom Pismu!

Galileo, što...?

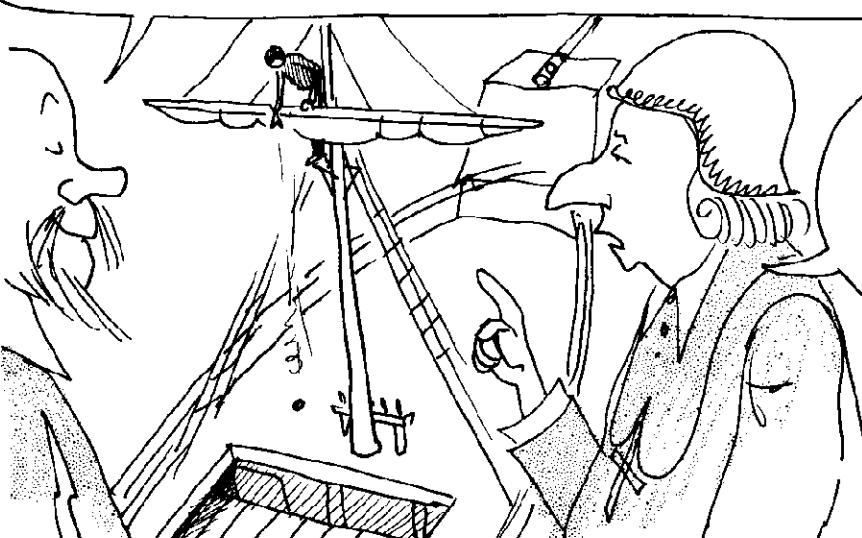

Sveti Duh nije astronom!

Crkvenaci su budale. Oni vjeruju-ako se zemlja uistinu giba onda kamen bude pao, bude pao malo dalje od točke njegovog ispuštanja!!

Onda, ako putujemo brodom i ako ispustimo kamen s vrha jarbola, on bude pao dolje u podnožje jarbola. To sam potvrdio.

Oni kažu i ovo: ako se Zemlja doista giba, ona bude eksplodirala uslijed CENTRIFUGALNE SILE.

Sad je dosta! Vaša svjetlost je svjesna toga da jedan dan ima 24 sata. Zemlja se okreće prilično polako i nema nikakvog eksplodiranja.

Moj dragi Galileo. Usporti malo. Znanost je ograničena sporim i opreznim progresom.... Nema tu ništa do hipoteza, pretpostavki, plod mašte...

Hipoteze!! Može li crkva biti malo modernija u pogledu ovog stanovišta? Ne razumijem kako gibanje Zemlje bude izbacilo religiju sa zemljine površine.

Biblija nije znanstvena knjiga.

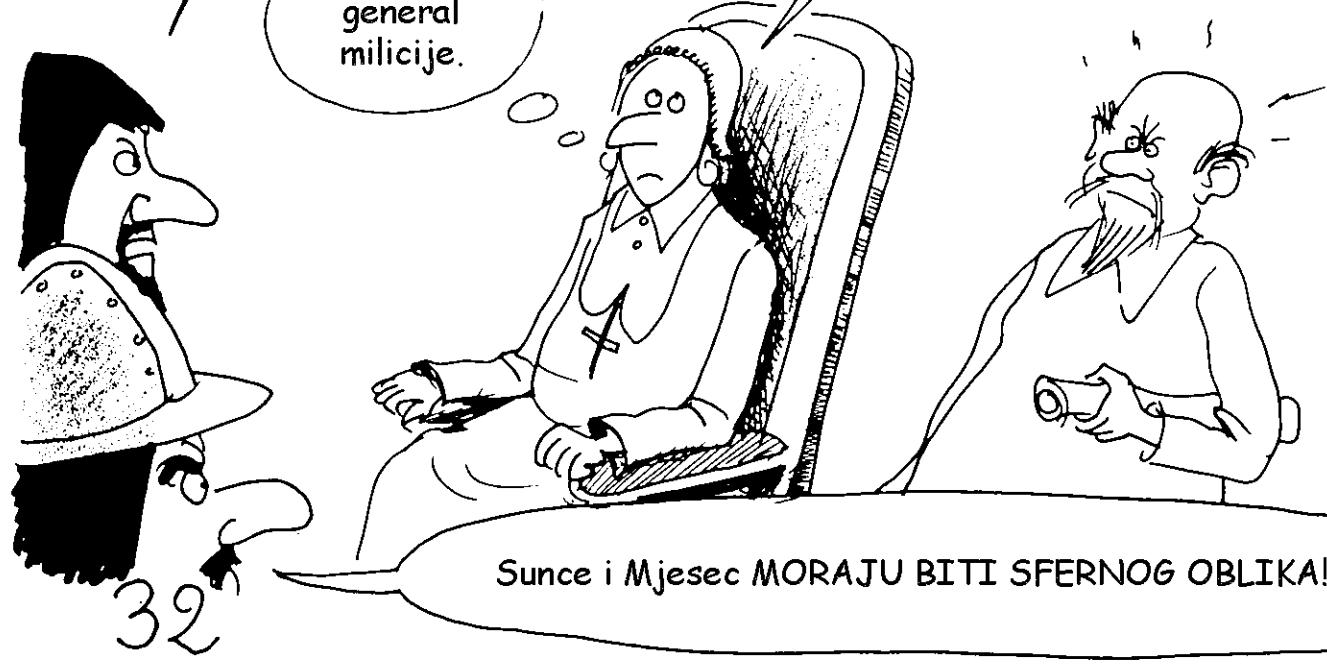
Pogledajmo tvoj najnoviji izum.

Sve sam čuo. Ovo
je ozbiljno!

Galileo se samo šalio,
prosta nagadnja.

Boga mu,
general
milicije.

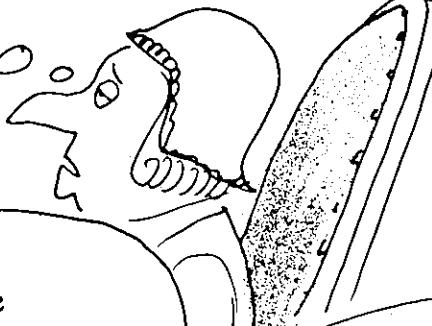
On se nije šalio, i vi to dobro znate.
Matematika je vražje oruđe!!

Sveti Augustin je rekao-bolje je
biti pravi vjernik nego
se mješati u univerzum.

Ah...

Vi ste ograničeni i zatucani....

Svi su previše vezani za
tu Aristotelovu glupost;
izjave koje ne mogu objasniti bilo
koji prirodni fenomen.

To je zato što mi ne vjerujemo u
crkvene sluge onako kao bi ti to
htjeo od nas!

Galileo, pretjerao si. Oni su moćni,
ne razumiješ koje posljedice možeš imati.

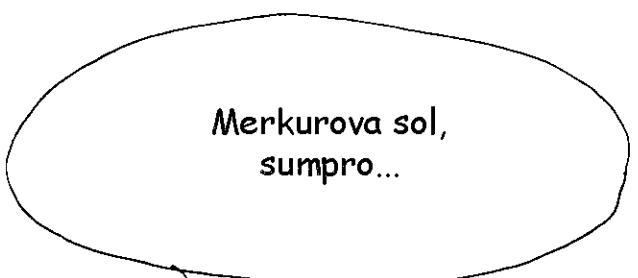
Uskoro budemo vidjeli što
bude pobjedilo, neznanje ili logika.

Ubrzo je postalo jasno. Galileo je
primoran na javno izvinjenje 1633.

NEWTON

Jednog jutra 1690, na Cambridgu

Što? Niste znali da se Newton,
najznamenitiji znanstvenik svog
vremena, bavio alkemijom?

Knjiga čarolija kaže:
malo noktiju, malo octa...

Aha, na pravom sam putu!

Anselme

Jučer sam te vidjeo
sa susjedom...

To se više ne pravi

Nosila je obućeno nešto
po novoj modi.

Živimo u svijetu
luksusa!

Moj Bože, kakve su samo ovo budale
koje pišu - ne postoji nešto kao što je
APSOLUTAN PROSTOR.

Anselme, daj mi vodu

Vodu...kantu
vode gospodine?

Budem objesio ovu
kantu o konop i zavrtjeti je.

Onda to budem ostvrio...
U prvih par trenutaka
kanta se okreće a voda
ostaje mirna. Vodena površina
ostaje neometana.

Onda uslijed ubrzanja i voda
se giba. Tada **CENTRIFUGALNE**
SILE stvaraju nbore na površini
vode.

Gledaj sad, zaustavljam kantu,
voda se nastavlja okretati, uslijed
INERCIJE. Nabori na vodi su i
dalje tu. Razumiješ li?

Ne, ništa ne shvaćam!

Gluplji si nego što sam mislio!
Očito je!! Ovo objašnjava kako postoji
UNIVERZALNI SPREMNIK,
APSOLUTNI PROSTOR. U tom prostoru,
isti onaj koji drži zvijezde drži i
ovu vodu, a to nije ova kanta.

CENTRIFUGALNE SILE ne djeluju sve dok se ova kanta ne zavrti,
kao obavjest ovom Apsolutnom Prostoru.
Leibniz je budala, i to mu budem napisao.

Oh, Leibniz neće biti sretan
kad ovo bude pročitao.

Bog je, sa svojom beskrajnom mudrosti,
postavio zvijezde u ovaj prazan prostor a
ne u prostor ispunjenim zračnim vrtlozima,
kako je po Descartu.

Ali, onda, između zvijezda je
NIŠTA!

Točno, tamo je **NIŠTA!**

Ništo... Izumio sam
NIŠTO.

To ne treba mješati
sa NEPOSTOJANJEM.

što je to?

Gledaj, Anselme. Gravitacione sile,
koje obratno variraju na kvadrat
razdaljine, drže zajedno zvijezde.

CENTRIFUGALNE S.

ZEMLJA

MJESEC

GRAVITACIONE S.

Ova sila koja djeluje TRENUTNO sa DISTANCE, i koja se suprotstavlja
centrifugalnoj sili, takođe drži mjesec blizu Zemlje.

Na isti način Sunce drži
planete oko sebe.

Oh, ja sam doista
veličanstven...

A svi drugi koji ne posjeduju
neophodnu intuiciju su ništa i budale.

A on se usuđuje kritizirati mene!!
BUDEM GA UNIŠTIO, SVE IH
BUDEM UNIŠTIO, SVE DO JEDNOG!!!

Da, gospodaru...

KVAK!!!

Hmmm...

A sad idi i donesi mi
kravlji rog. Brzo!!!

Oh!... da, gospodaru...

VILLIAM HERSCHEL I PIERRE SIMON de LAPLACE

Dvor Malmaison, kolovoz 1802.

Kako ste Gospodine Lanturlu?

Uvijek dobro kad se nalazim u
tako ugodnom društvu, mila Sofi.

Recite mi nešto -
je li ono Baron Laplace
što priča sa Generalom?

Uistinu, izgleda kao on.

Ali tko je onda onaj drugi čovjek koji ima tako jak engleski naglasak?

To je Herschel, astronom.
Idemo ih upoznati. Čini se
da su u vrlo zanimljivom razgovoru.

Gospodine Herschel, pričali su mi o vama. Vi pravite teleskope, izračunali ste razdaljinu između Zemlje i Sunca. Otkrili ste i druge svjetove koji prevazilaze našu imaginaciju.

Da Generale, istina je - Univerzum se pokazao puno većim nego što smo mi mogli sanjati. Ja sam promatrao Kozmos - nebulu formiranu od mnoštva zvijezda, svjetlost kojoj treba milijuni godina za dostignuti Zemlju.

Herschel je, uistinu, prodrmao naše viđenje svijeta, i mi ne možemo biti sigurni što leži u njegovom centru. Zvijezde se gibaju, Sunce takođe. Mliječni put je rotirajući veliki disk - stvoren od trilijuna zvijezda.

Ukratko, SVIJET SE MIJENJA.

Nisam uradio ništo veliko. Samo sam otkrio nekoliko čudesnih dijela Kreatora.

Ali, svi znaju, to je Gospodin Laplace, onaj koji je osvjetlio čitavu ovu temu, on je rasvjetlio posljednje tajne Univerzuma, koje se tiču putanja planeta. On je veliki matematičar koji je uradio precizne proračune...

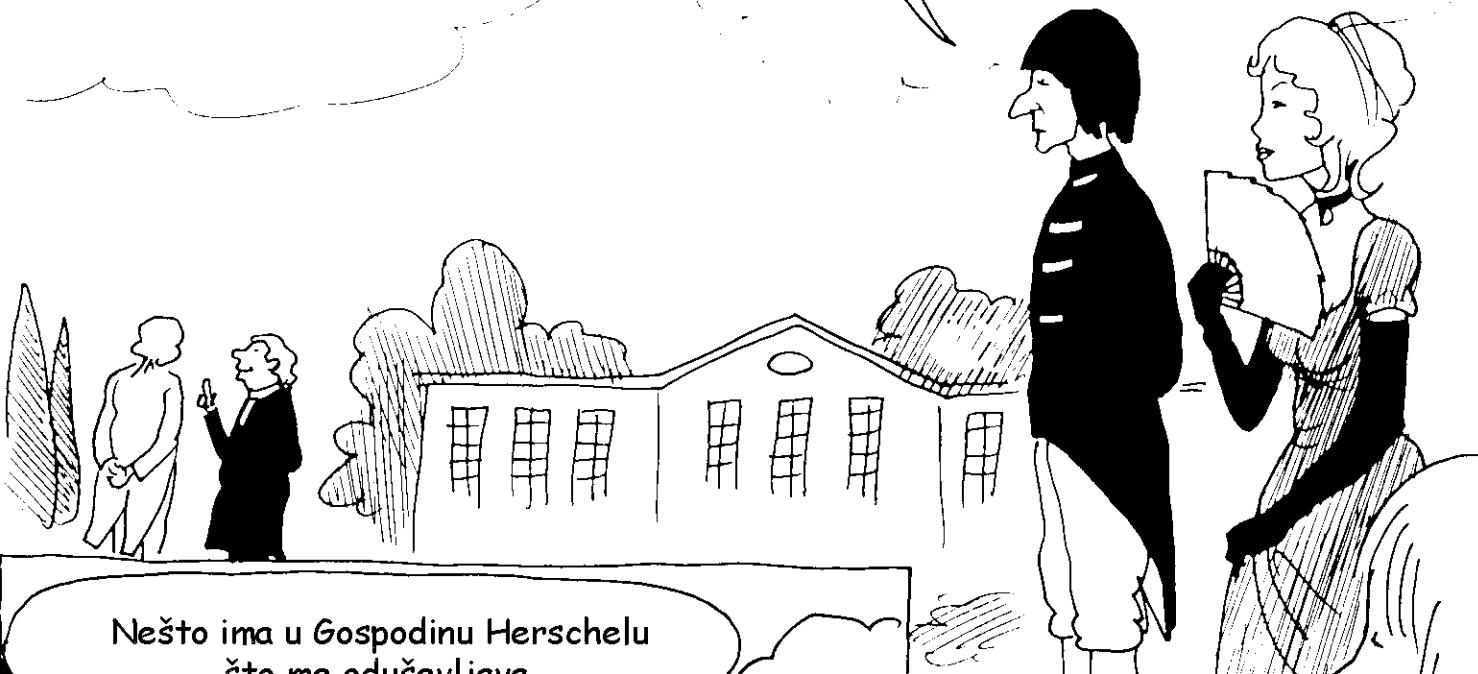

Uzgred, to me podsjetilo na Newtona koji si je mislio - kad planete napuste njihove orbite, Bog je taj koji ih vraća nazad. Što mislite o tome?

Rekao bih, u mojim proračunima se nisam uzdao u takve pretpostavke.

Herschel i Leplace, to je početak novog svijeta.

Nešto ima u Gospodinu Herschelu što me oduševljava.

A što je to Generale?

Vodi tako miran život, divno se slaže sa svojom suprugom, njegov sin slijedi njegov rad, i nema neprijatelja. To, jednostavno, ne zvuči normalno.

Da, u svijetu znanosti to je prilično rijetko.

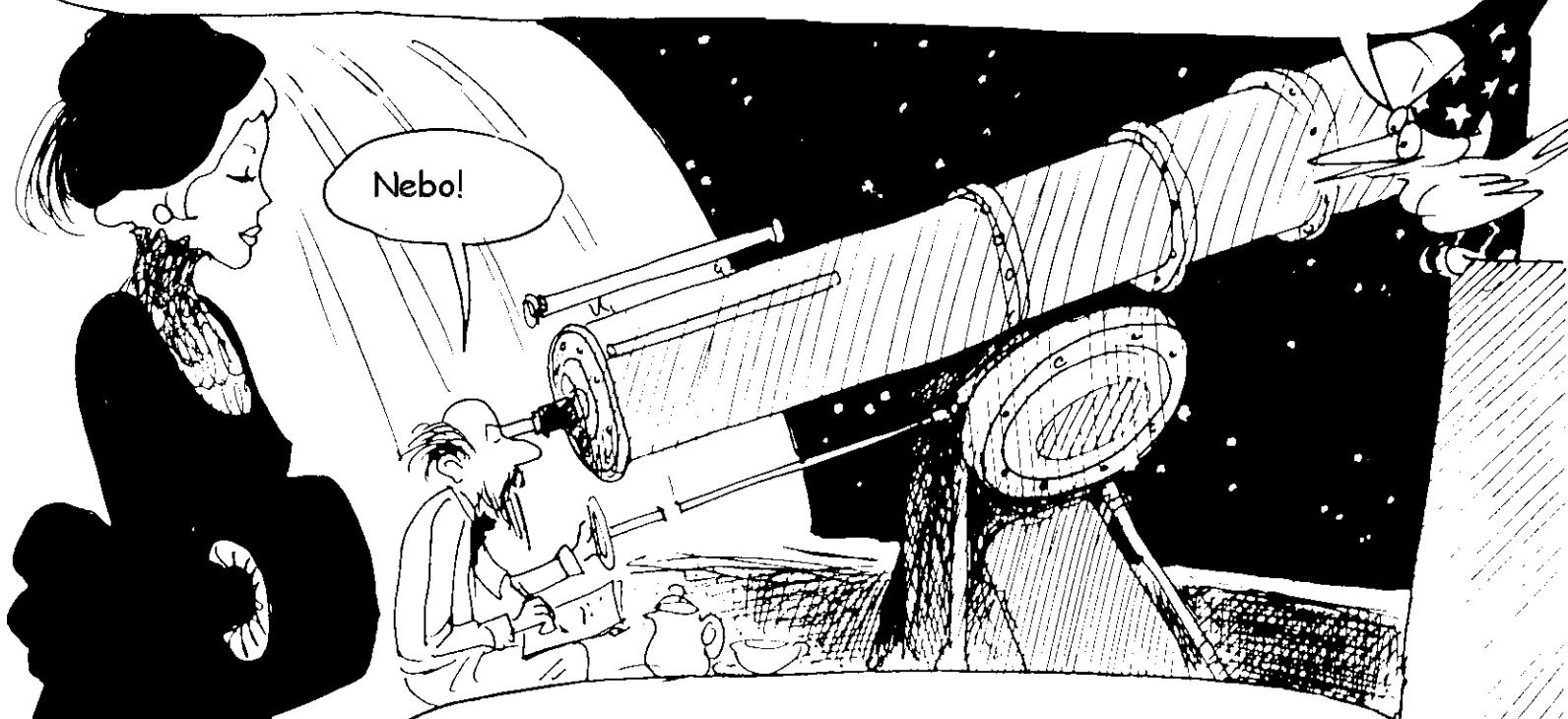
Oh, izvinite me,
eno je Josephina...

Dragi moj Laplace, misliš
li da postoje drugi svjetovi slični
našem, okruženi različitim suncima
u različitim galaksijama?

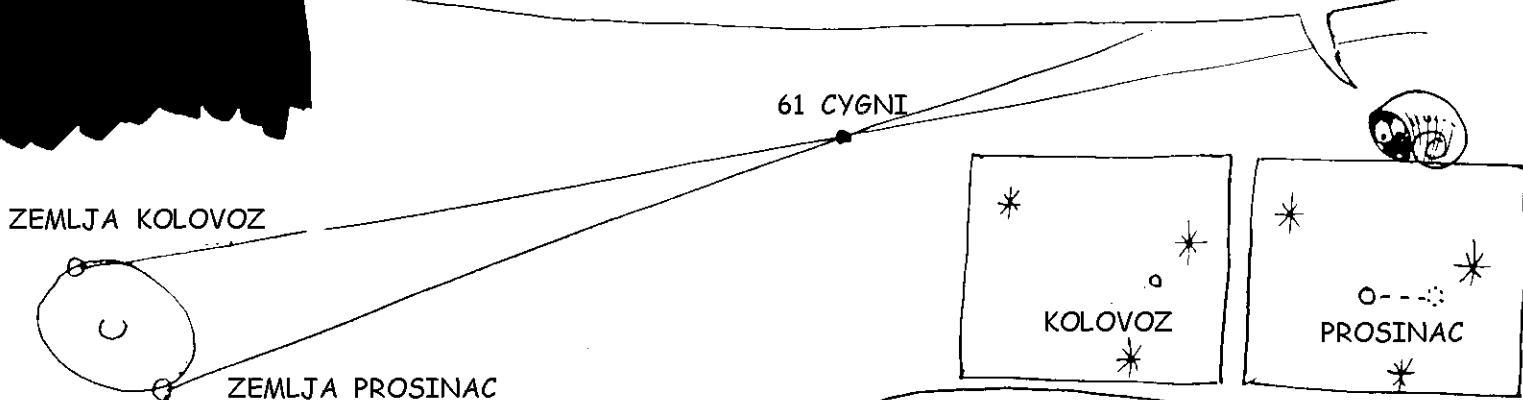
Apsolutno.

Život, zasigurno, postoji
na drugim planetama. On,
vjerojatno, ima svoju
povijest, civilizaciju...

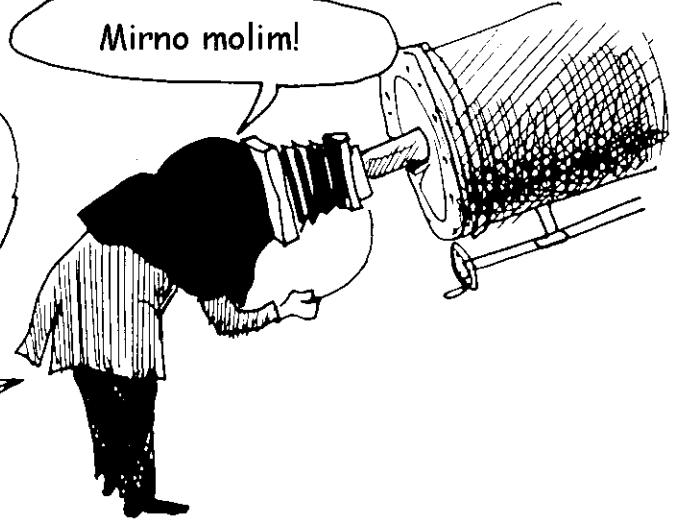
Herschler je otkrio kvalitativne aspekte moderne astronomije: postojanje galaksija, gibanje zvijezda, strukturu mliječnog puta, gibanje sunca.
Slijedeći vijek bude donio prve precizne NALAZE.

Promatranje dvije točne lokacije zvijezda u sazviježđu CYGNUS, u kolovozu i prosincu, nasuprot pozadini udaljenih zvijezda, (paralaksa), Bessel - njemački astronom je otkrio njihovu udaljenost od Zemlje - 11 svjetlosnih godina.

Kasnije je fotografija učinila mogućnim za uhvatiti obrise nebeskih tijela na film.
Ovo je, takođe, pomoglo u prikupljanju informacija o noćnom nebu.

1912, Henrietta Leavitt

CEPHEIDE - to su one zvijezde koje se mijenjaju u svjetlosti i veličini. Pronaći njihovu razdaljinu sa paralaks metodom precizno je samo za nekoliko svjetlosnih godina. Ali to dokazuje - u slučaju bližih cepheida njihova razdaljina je direktno proporcionalna njihovom svjetlosnom intenzitetu. Što više svjetlosti emituju, duži je njihov period osciliranja.

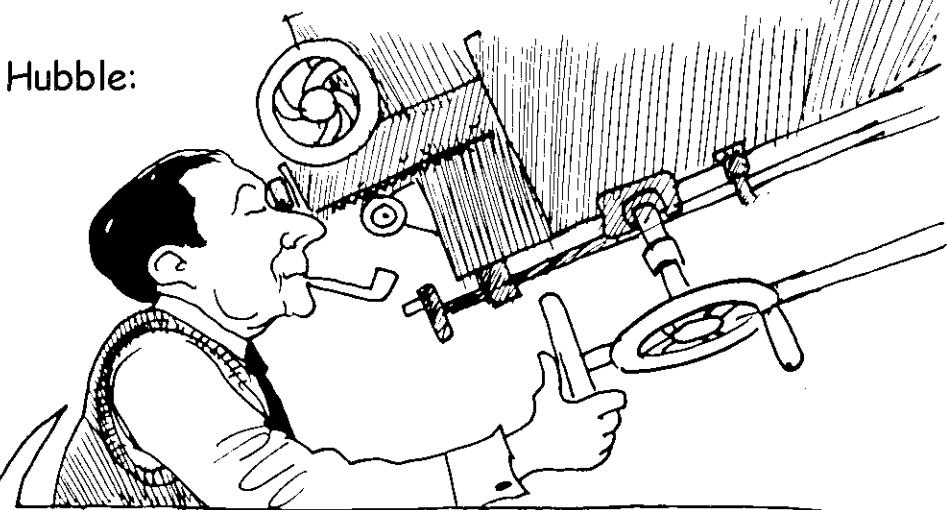
Ako zabilježimo kvantitet emitirane svjetlosti cepheide i procijenimo ga na bazi njegovog perioda osciliranja, mi možemo proračunati njegovu razdaljinu.

Ali, mogi još sumnjuju u osobitogalaktičku prirodu poznate spiralne nebule.

PALOMAROVA PRIČA

1924, Američki astronom Edwin Hubble:

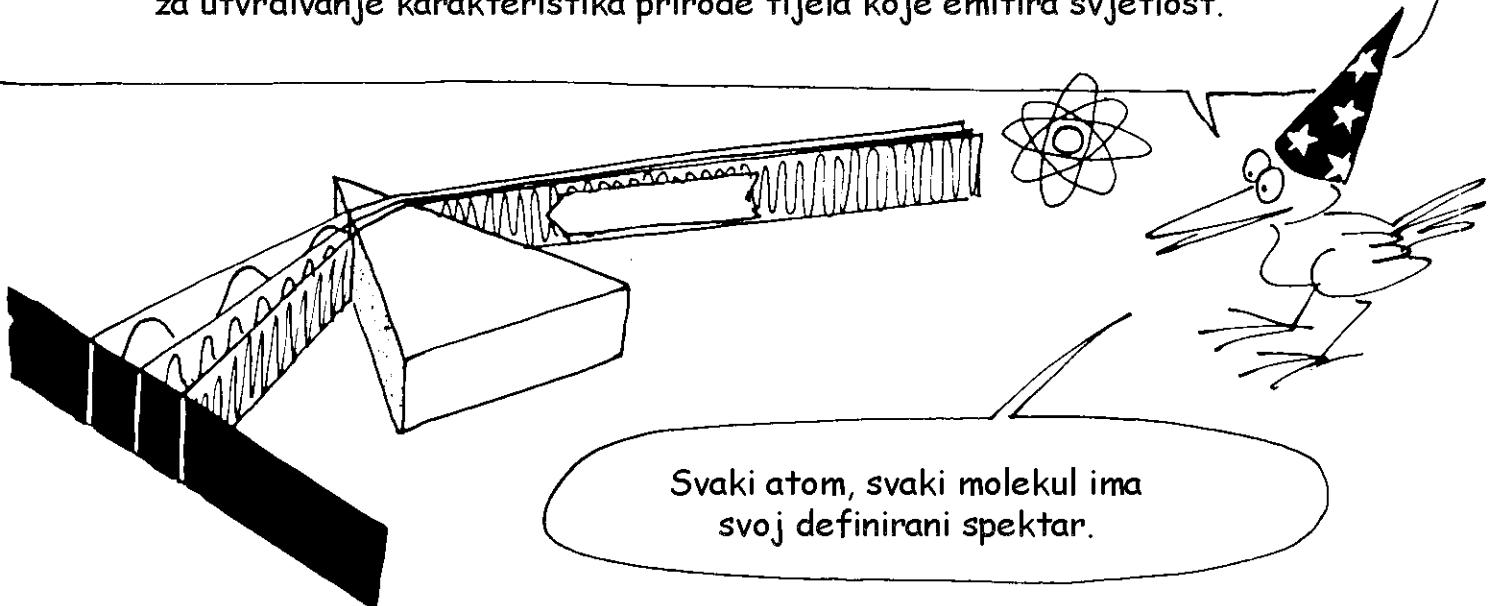

Dobri moj prijatelju, ovaj problem je rješen. Otkrio sam izvanrednu cepheidu na Andromedi, spiralnu nebulu. To nije dio naše galaksije. Njegova udaljenost je oko 2 milijuna svjetlosnih godina od Zemlje.

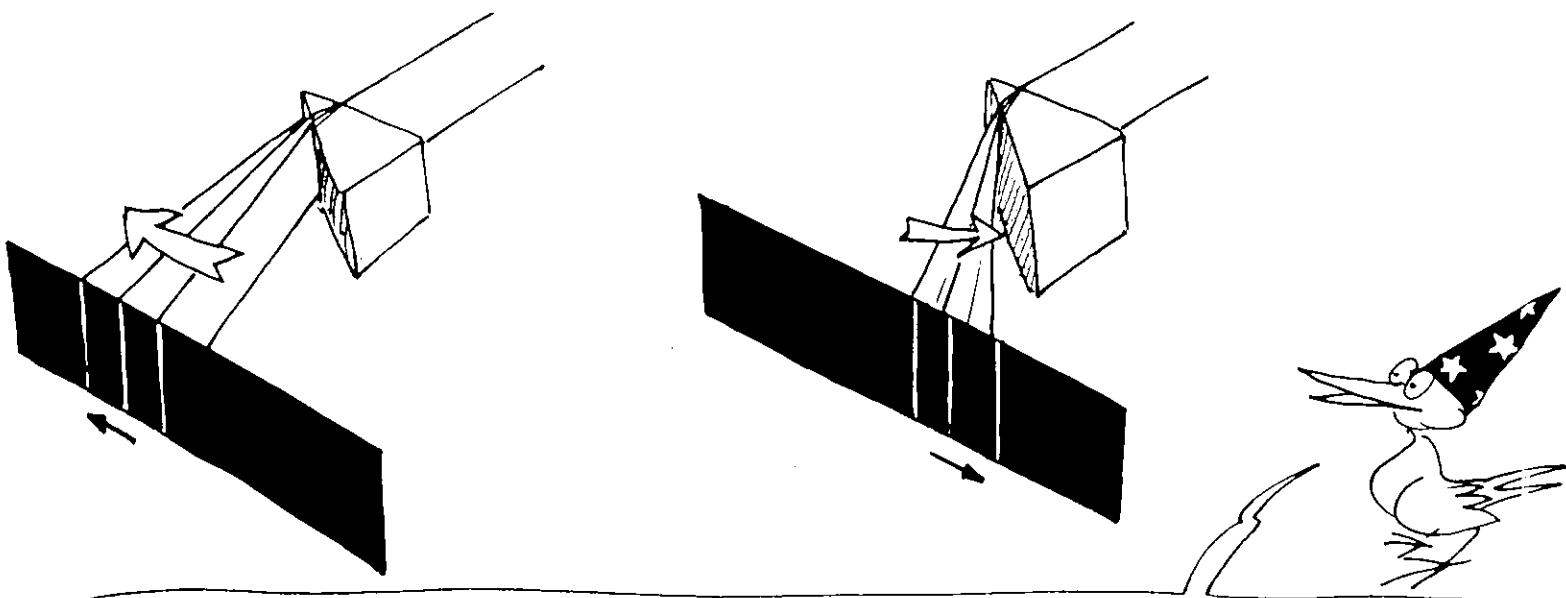

Palomarov teleskop može vidjeti udaljenost od 10 bilijuna svjetlosnih godina.
Moderna kozmologija je pronašla ovaj instrument korisnim
za istraživati granice univerzuma.

Evo ga, još jedan detalj u ovom neumitnom istraživanju. Od 1859., zahvaljujući Kirchoff-u, svijet astronomije je počeo rabiti SPEKTROSKOP namješten na teleskop, za utvrđivanje karakteristika prirode tijela koje emitira svjetlost.

Svaki atom, svaki molekul ima svoj definirani spektar.

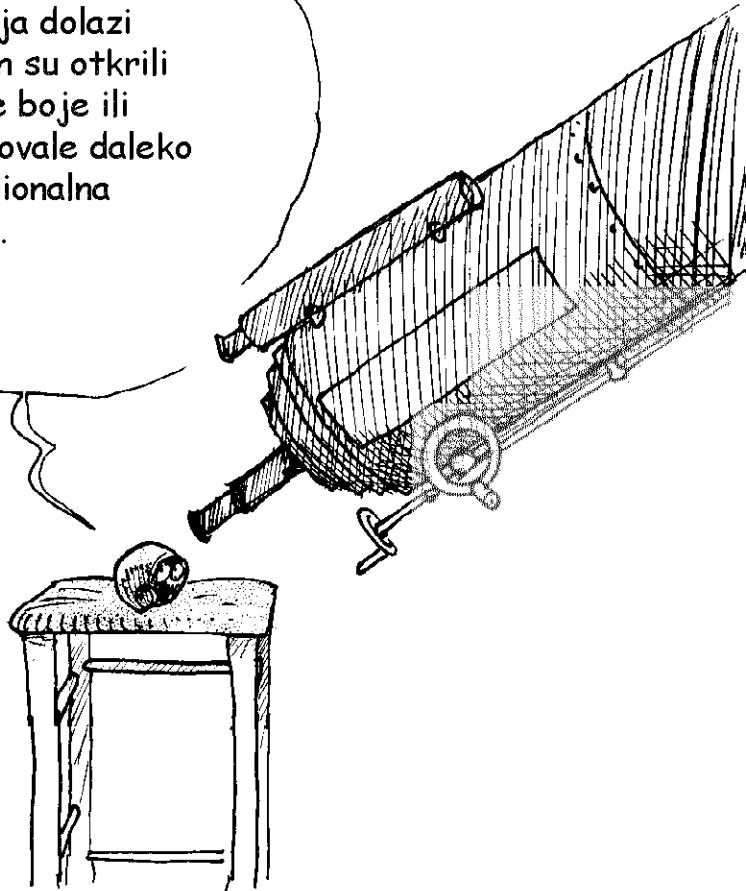
Ako se izvor svjetlosti pomjera od ili ka prizmi sa konkretnom brzinom, mi opažamo CRVENU PROMJENU ili PLAVU PROMJENU. Analize spektra dale su kemijsku prirodu i brzinu zvijezda.

Ovo se zove DOPLER-FIZEAU efekt.
Za više detalja pogledajte "Veliki prasak"

Analizom razlika spektra svjetlosti koja dolazi iz udaljenih galaksija, Hubble i Humanson su otkrili postojanje odstupanja u smjeru crvene boje ili CRVENE PROMJENE. Ove galaksije su putovale daleko od nas i njihova brzina je bila proporcionalna njihovoj udaljenosti od zemlje.

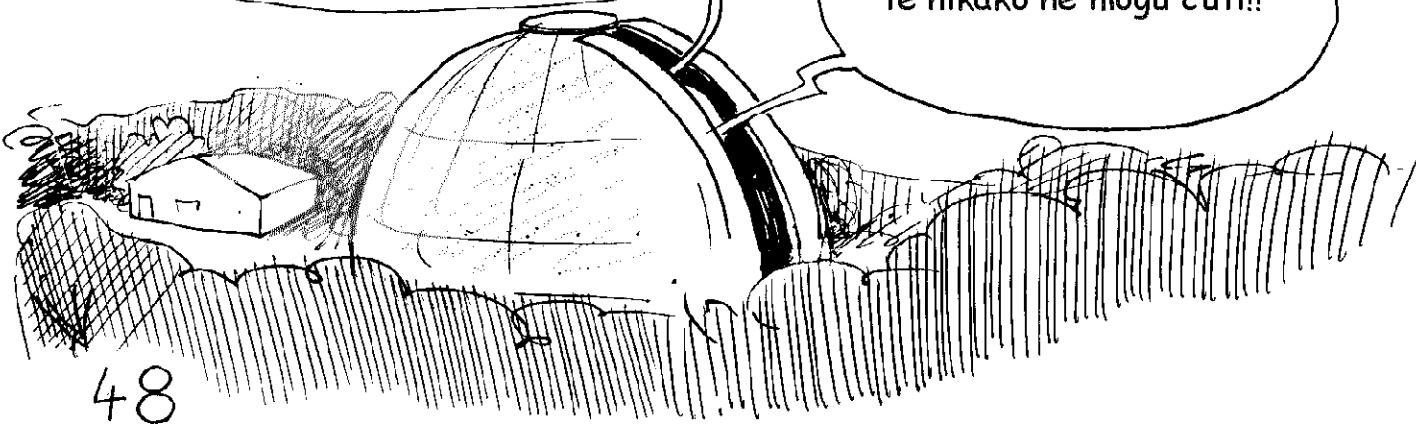
Čini se sasvim smisleno-univerzum mora se obezbjediti od eksplozije.

VELIKI PRASAK

Bježe od nas, Miltone, bježe!

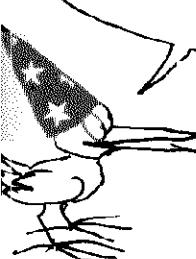
Ne viči Edvine, oni te nikako ne mogu čuti!!

Ali onda je cijeli univerzum
NEPOMIČAN?

I nitko to nije mogao pogoditi
do tog slučajnog Hubbleovog otkrića.

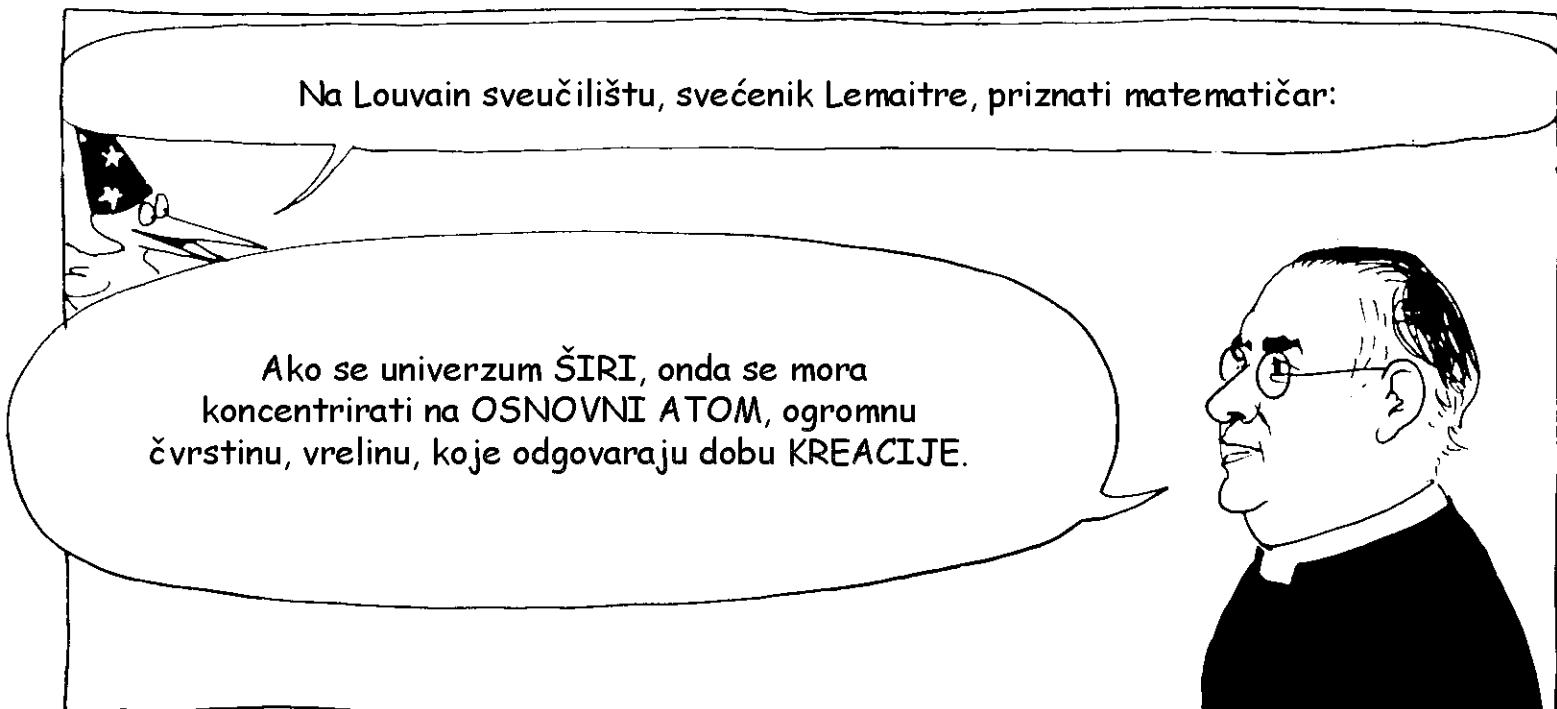
Do 1572, nitko nije vjerovao u
prolaznost zvijezda - one se rađaju
i umiru.

Sve do vremena kada je Brahe zamijetio
Supernovu - nasilni kraj zvijezde.

1810, Herschel je mislio o smislu
njihovog postojanja.

Kako zvijezde stvaraju svoju
svjetlost? Odakle crpe svoju energiju?
Je li to u slijed ugljik sagorijevanja?

Ali u Biblji piše - to je bilo
u dobu Zvijeri...

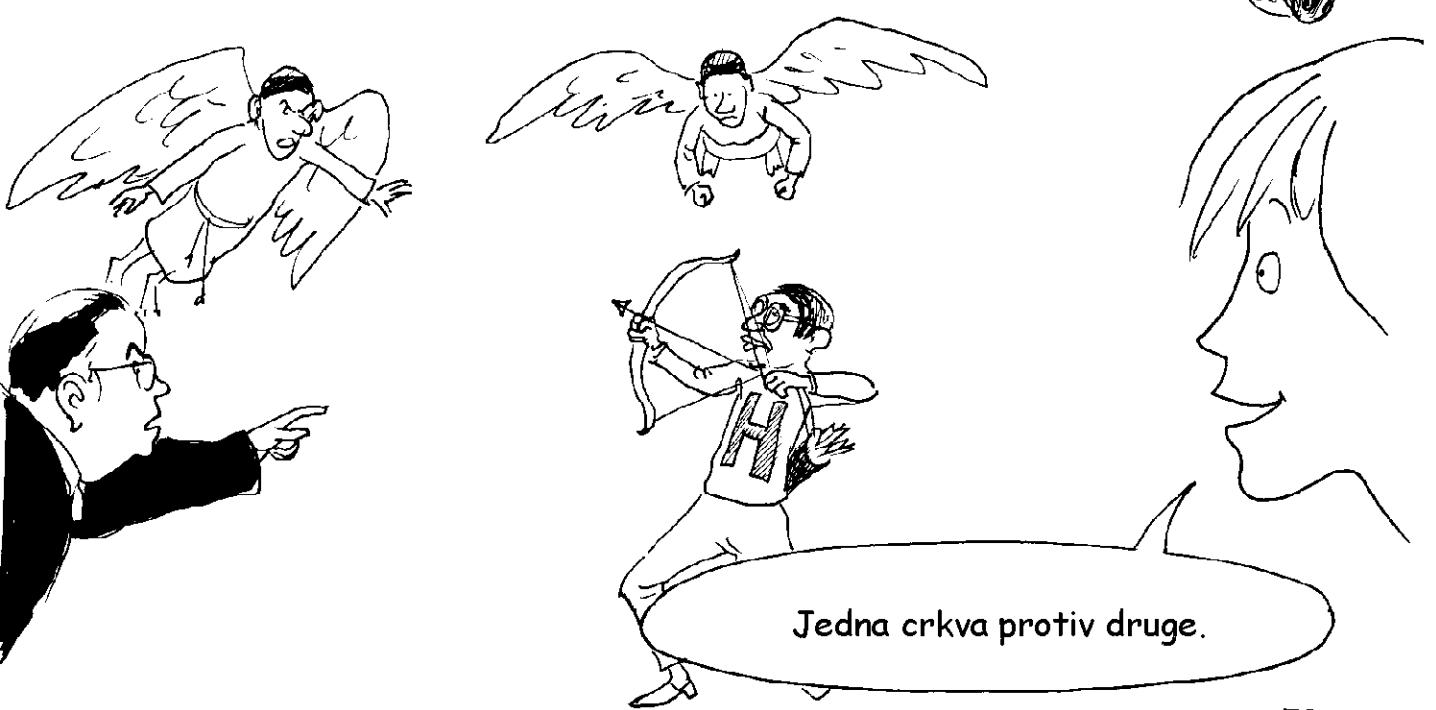
Treba izmjeniti datume. Ovo je u
dobu geneze, koja je bila prije oko
12 ili 15 bilijuna godina.

Na drugom kraju Engleske, u Cambridgu-u,
Fred Hoyle, ljuto se protivio ovoj teoriji.
Po njemu univerzum je rastao kontinuirano, sa
novim nastajanjem atoma uslijed fenomena
KONTINUIRANE KREACIJE.

Za podržati svoje proračune Hoyl je učinio sve što je
mogao za borbu protiv čvrste teologije nad znanosti.

Jedna crkva protiv druge.

KVAZAR (RADIO IZVOR)

Opservatorij u Pasadeni, profesor Jesse Greenstein imao je novog studenta Thomasa Matthews.

Analizirao sam zvijezde godinama,
nikad nisam našao na nešto slično. Nijedna
zvijezda ne emitira svjetlo st na ovaj način.

To je kompletno u crvenoj zoni.
Može li to biti zbog dopler efekta?
Tj.oslobođenom iz vodika i gibajući
se velikom brzinom.

Thomase, po Hubblovom zakonu, brzina je proporcionalna
razdaljini. Tako, ako bi zvijezda imala tako veliku brzinu,
bila bi jako daleko. I u ovom slučaju ovog minuta čestica
koja je 50,000 puta manja od mliječnog puta, bude emitirala
100 puta više energije.

Možeš ići...

Ovo je cijena koju
moram platiti...

Što on zna o
spektroskopu?
On je radio
astronom.

GODINU DANA KASNIJE

MAARTEN SCHMIDT:

Hej, Jesse, jesи ли видјео спектар који еmitira ovaj чудни објекат "tobož zvijezdani", чији је radioizvor детектован прије годину дана.

Da, Maarten.

што је овај низоземац
тако смiren...

Vidiš li спектар водика?

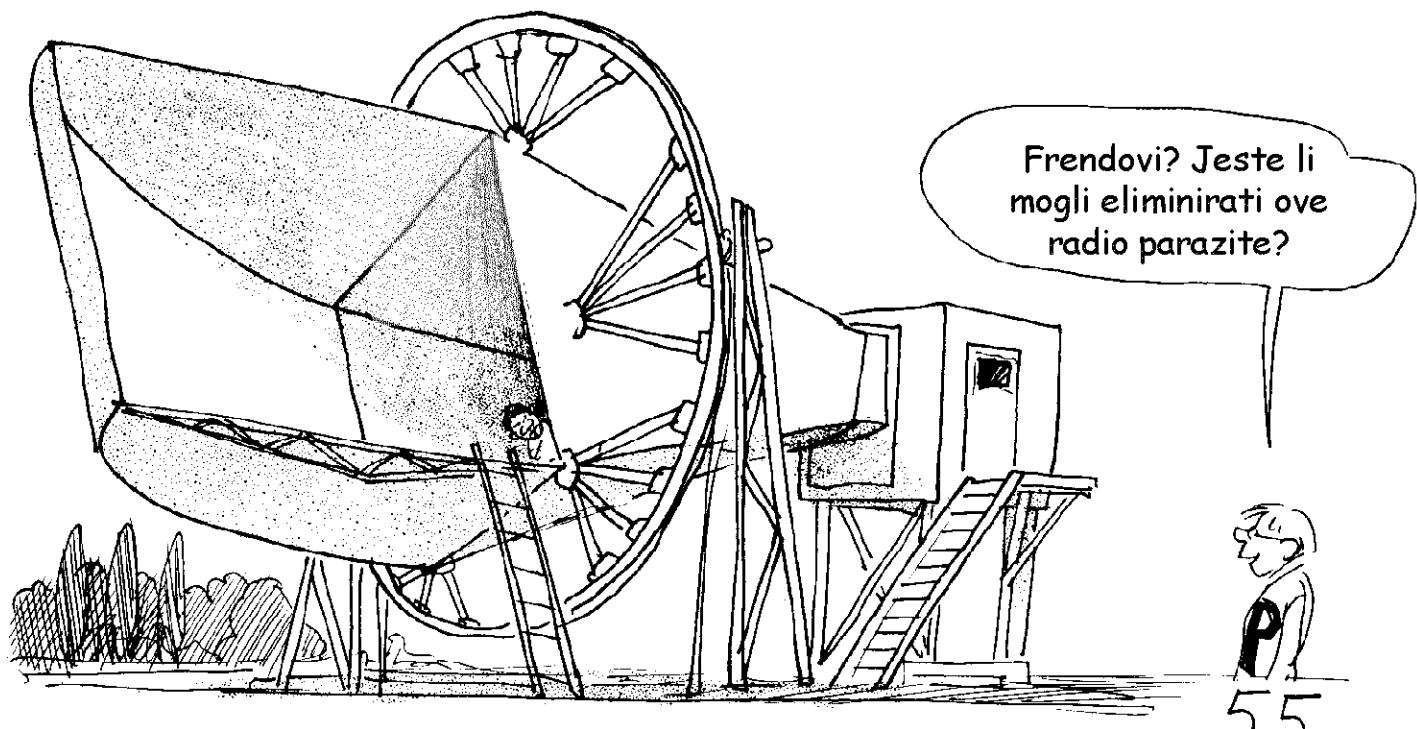
Položi га на слайд и он иде
у црвено.

I sad су идентични.

FOSILNA RADIJACIJA

1964, u New Jersey-u

Ništa se ne može uraditi!
Mislim o blokiranju svih tih napuklina
pomoću ljepljive trake.

Ne, ne. Wilson je sve očistio,
ali na kraju je ponovio isto.
Oduvijek smo imali te beskorisne
radio parazite. A što je stvarno čudno,
nijihovi IZOTOPI dolaze iz skoro svih
smjerova kozmosa.

To nije jednostavno...

To onda nije to, ono što
transmituje elemente je u nekom
određenom mjestu.

Poslao sam po Dicka, sa Princteona
on ima ideje o porijeklu ovih
parazita.

Oho, ovo je dobro!

Što je dobro?

Štogod ste pokupili je "pepeo" iz
"velikog praska" - fosili koji su
ostali iz primitivne radijacije.

Čini se, sve što si rekao
je dobro...

ALI, GDJE JE NESTALA ANTI-MATERIJA?

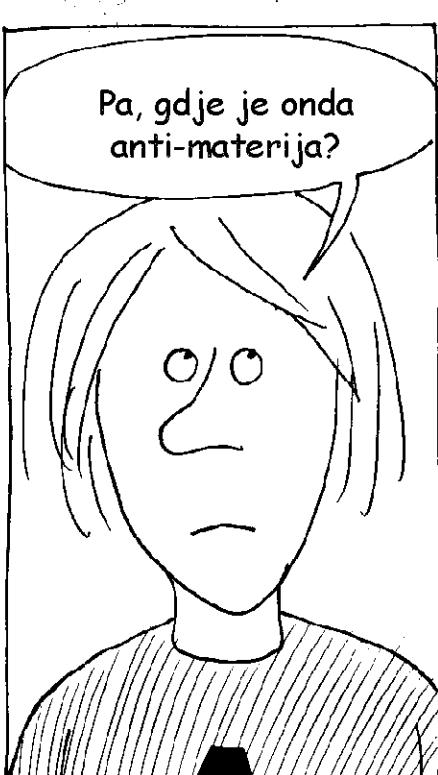

U ovom veličanstvenom obilasku prošlosti, zvanom Veliki Prasak, leži neugodna dilema. Usljed radijacije stvorena je materija i anti-materija. Univerzum je bio zaleđen. Ovo je bila hakatomba. Čestice i anti-čestice bile su uništene i ostao je samo jedan bilijun (*).

Ali po proračunima,
ništa nije moglo ostati!

APSOLUTNO NIŠTA!

Pa, gdje je onda
anti-materija?

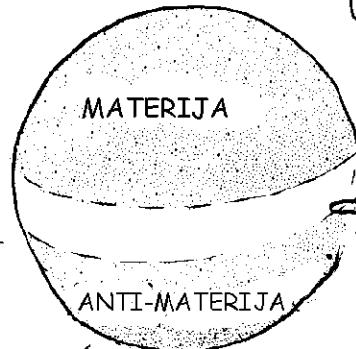

Je li se odijelila na nivo galaksije

ili se nagomilala u
galaksije

Jean-Marie Sourian, profesor na sveučilištu u Provanci, podijelio je univerzum na dva dijela.

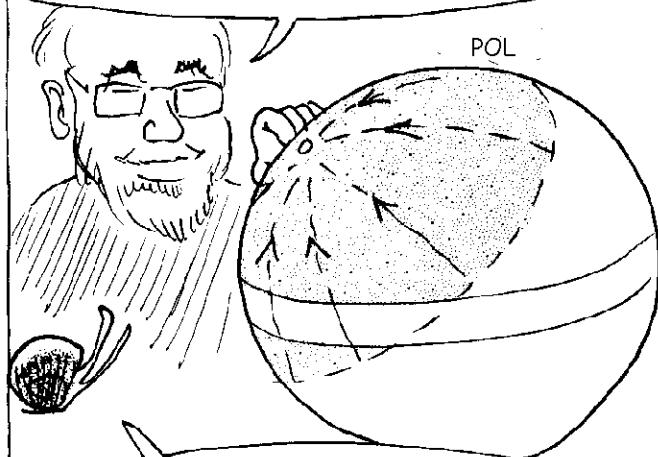
Evo slike sa te dvije dimenzije.

Univerzum kompletira i zatvara sam sebe. Nešto kao tro-dimenzionalna* hipersfera u kojoj materija zauzima jednu polovinu a anti-materija drugu.

Materija-antimaterija uništenje se događa na granici, koja vodi tamo gdje nema materije.

Mi smo ovdje negdje, na dijelu univerzuma, na strani materije.

Ovaj krović, centriran iznad Zemlje, predstavlja polje posmatranja najsnažnijeg teleskopa na svijetu, koji detektuje radioizvore koji dolaze sa udaljenosti od 15 bilijuna svjetlosnih godina.

I što mi uočavamo sa te razdaljine?

Pa radioizvore.

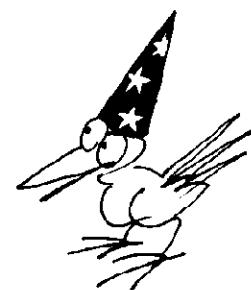
Kao što vidiš, možemo uočiti-jedan dio leži na granici ZEMLJE BEZ MATERIJE. Slično tako možeš opaziti da anti-radio izvori postoje na drugoj strani.

(*) POGLEDAJ GEOMETRIKON

I onda?

Kad posmatramo u smjeru ophiocusa (vijugave crte), u strijelcu, radioizvor nestaje iz daljine od 15 bilijuna svjetlosnih godina. Jedino ponovno pojavljivanje iz daljine od 400 milijuna svjetlosnih godina.

Po Souriau, nepostojanje radioizvora vodi formirajuju ekvatorijalnog nivoa (kao rezultat razaranja)-od kojeg su zvijezde udaljene oko pola bilijuna svjetlosnih godina.

Iza ovog, ono što možemo opaziti bude bilo anti-radioizvor, napravljen od anti-materije.

Ono što je najudaljenije od kvazara, ili anti-kvazara, je negdje oko 15 bilijuna svjetlosnih godina.

Souriau je pronašao da obod oko ovog univerzuma oko 60 bilijuna svjetlosnih godina.

Uz pomoć moderne tehnike možemo posmatrati polovinu postojećeg univerzuma.

Ako se ne varam, ovaj model univerzuma ima DVA POLA: jedan za materiju i drugi za anti-materiju. To su dva antipoda. U slučaju trodimenzionalne figure, možemo reći da je taj smjer suprotan.

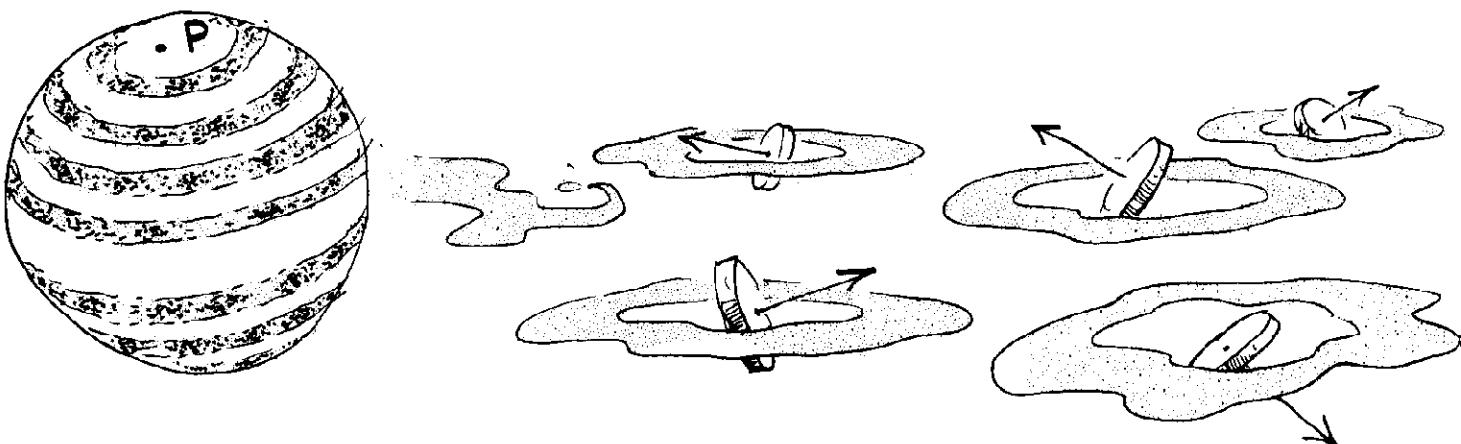

Na početku stoljeća, morali smo se rješiti, sa puno teškoće, koncepta "centra Zemlje". Ako bi ovaj model predstavljao zbilju, mi bismo imali dvije. I što misliš, što bismo pronašli na tim točkama?

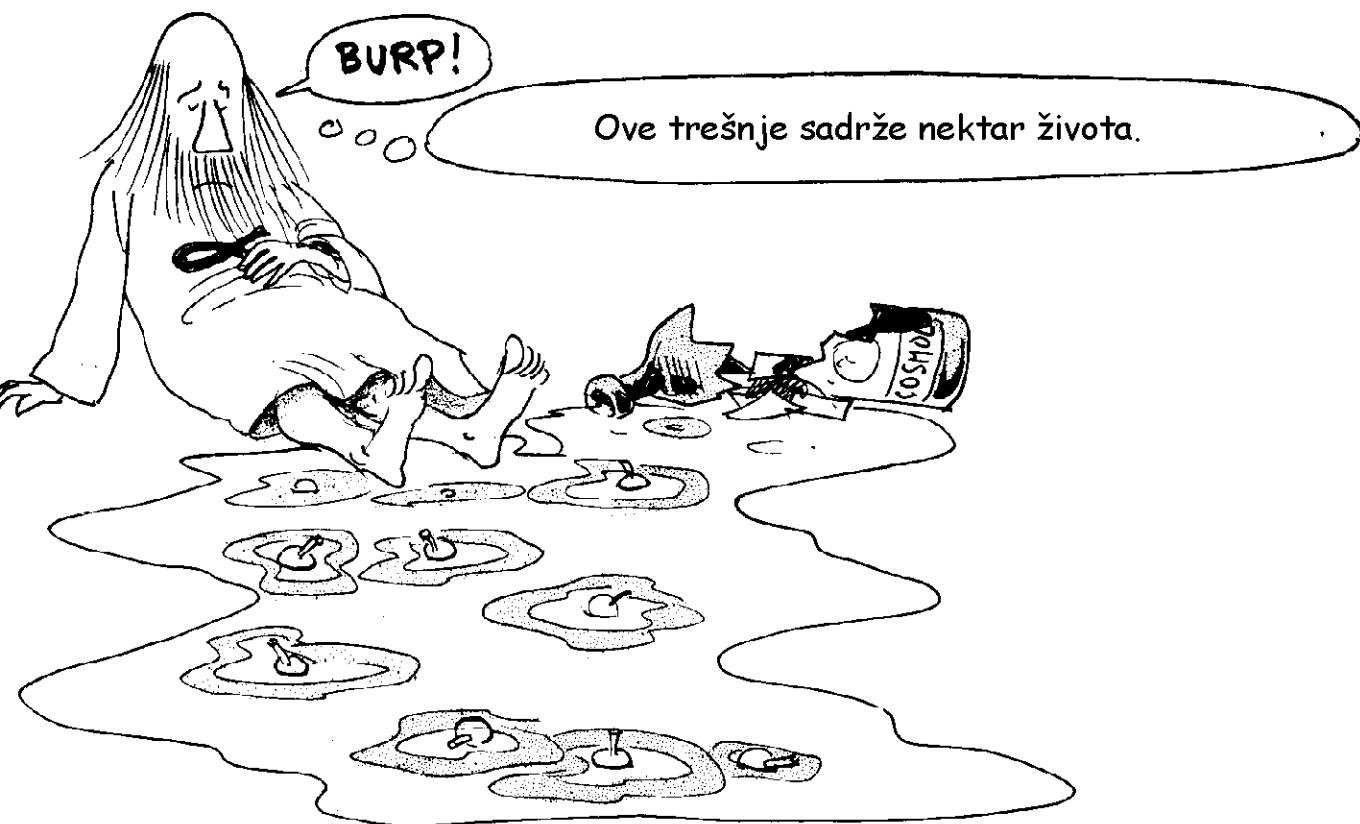
O, pa! To ne može biti Ahura Mazda i Ahriman*

A ekvatorijalni nivo - Mithra?

Nakon pomnog ispitivanja astronomskih podataka, Souriau je otkrio da je univerzum ČUDAN kao nekakva tjestenina. U dvije dimenzije sličio bi na akumulaciju usporednika. Ove galaktičke aksise otprilike budu usmjeravale polarne aksise.

U biti, ova čudnovatost je nedavno otkrivena. Ona se transformira u veliki vijenac svjetla u galaksiji. Ove Aksise, centralnih dijelova, ostaju potpuno druge orientacije.

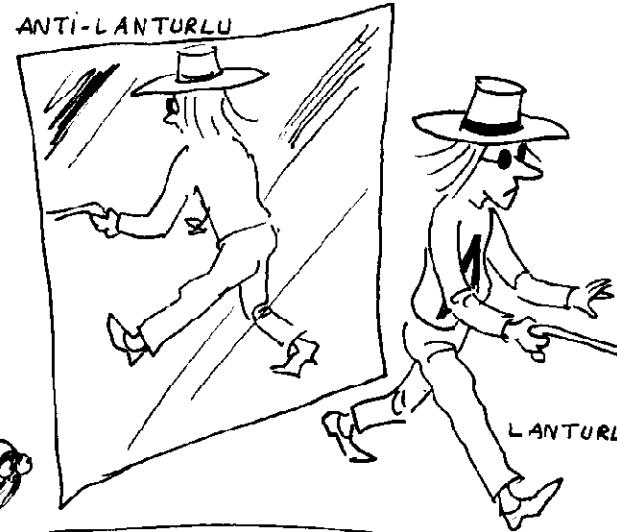
PARALELNI UNIVERZUM

Nakon što se teorija kreacije svijeta nastavila urušavati, dolazi Fred Hoyle sa novom idejom.

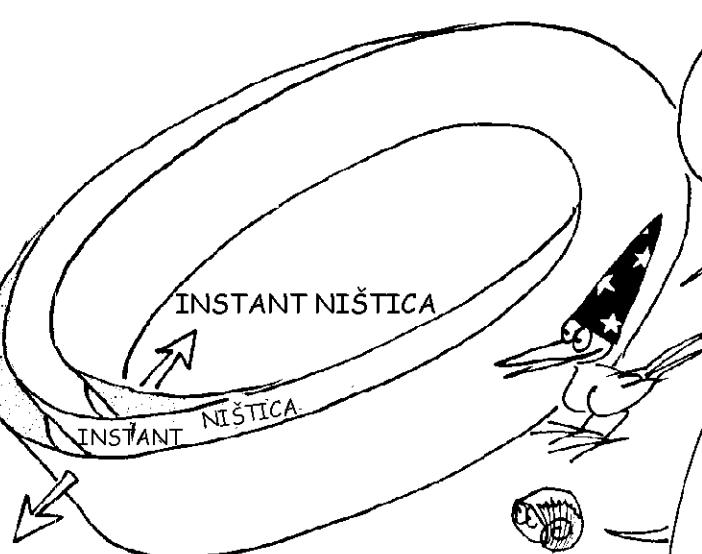
Univerzum materije, onaku kakvu mi znamo, sačinjava samo JEDNU POLOVINU ZBILJE. Druga polovina, to je univerzum anti-materije, smještena je u PARALELNI UNIVERZUM. Veliki prasak je ova dva univerzuma odijelio i nastavio njihovu neovisnu (jednog od drugog) egzistenciju. Ali njihov VREMENSKI SMJER je SUPROTAN jedan drugomu. Budućnost jednog je povijest drugog, i obratno.

Gometrijski kontekst ovakovog modela sadrži nešto vrlo zbumujuće.

Ove dvije riječi mogu biti "odrazi u zrcalu" sa naznakama prostora i vremena. Ono što se pojavljuje kao DEKSTROGIRAL (skretanje udesno) u jednom univerzumu postaje levogirous (skretanje ulijevo) u drugom. Slijed događaja u jednom univerzumu je točno slijed događaja u drugom viđen obratno i u suprotnom smjeru.

Ovo je dvosmjerno polje-klasični möbius polje dvostrukih vijuga. Ako je ovo bilo zrcalo, polje bude...njegov točan odraz!

DVOSMJERNO POLJE

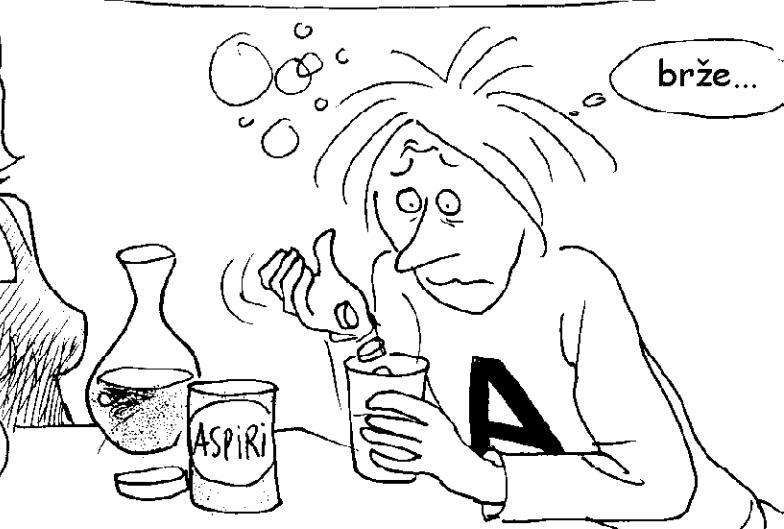
MÖBIUS (ZRCALO)

MÖBIUS (ZRCALO)

I anti-materija bude bila, ništo drugo do antipod materija.

Veliki prasak je izazvao izdvajanje univerzuma, u početku vezano za ovu površinu bez vremena, koja nije promjenjiva u prostoru i vremenu (möbius polje ima 4 dimenzije).

Stavljene, lice u lice, dvije oblasti univerzuma mogu stvoriti sparenog pojавljivanje.

EKSTRA ZEMALJSKI

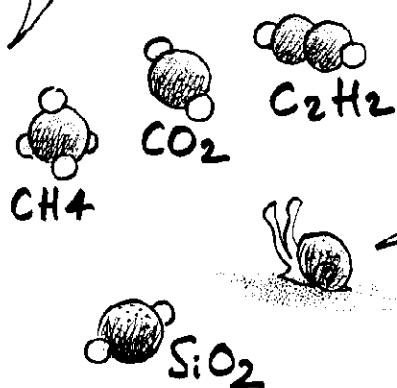
Tiresias, više ne vjerujem u Djeda Mraza.

Zašto?

Zato što: od početka stoljeća, mi smo se držali uvjerenja o postojanju ograničenog broja kemijskih elemenata.

Malo više od 100 atoma sadrži Mendelejeva tabla kemijskih elemenata.

Sa ovih 100 atoma možemo formirati različite molekule. One formirane od atoma ugljika su posebna stvar.

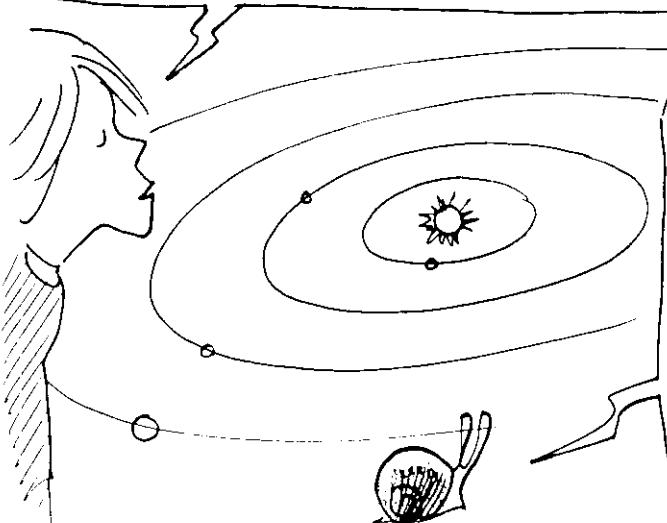
Oni su suglasni formuli koja je prilično čvrsta za biti vidljiva, ali nije toliko čvrsta za dozvoliti ekstremne KEMIJSKE RAZMIJENE. Čak i SILICIJ ima puno različitih spojeva. Ali oni su ekstremno čvrsti tako mogu podržati osnovu za život. Planete prilično lako iznose FOTOSINTEZU. Uz raščlanjivanje ugljik dioksida CO_2 . Bile bi neučinkovite u reagiranju sa komponentama silicija, kao što je: silicij dioksid SiO_2 , koji je prilično čvrst.

Priroda nema neograničenu imaginaciju. Ko što je 100 atoma dovoljno za tvoriti temelj svih materija, slično tomu možemo pronaći dva kraja naše galaksije, bez sumnje budemo pronašli neke organske spojeve u svim galaksijama.

Kao npr. ovaj molekul etil alkohola.

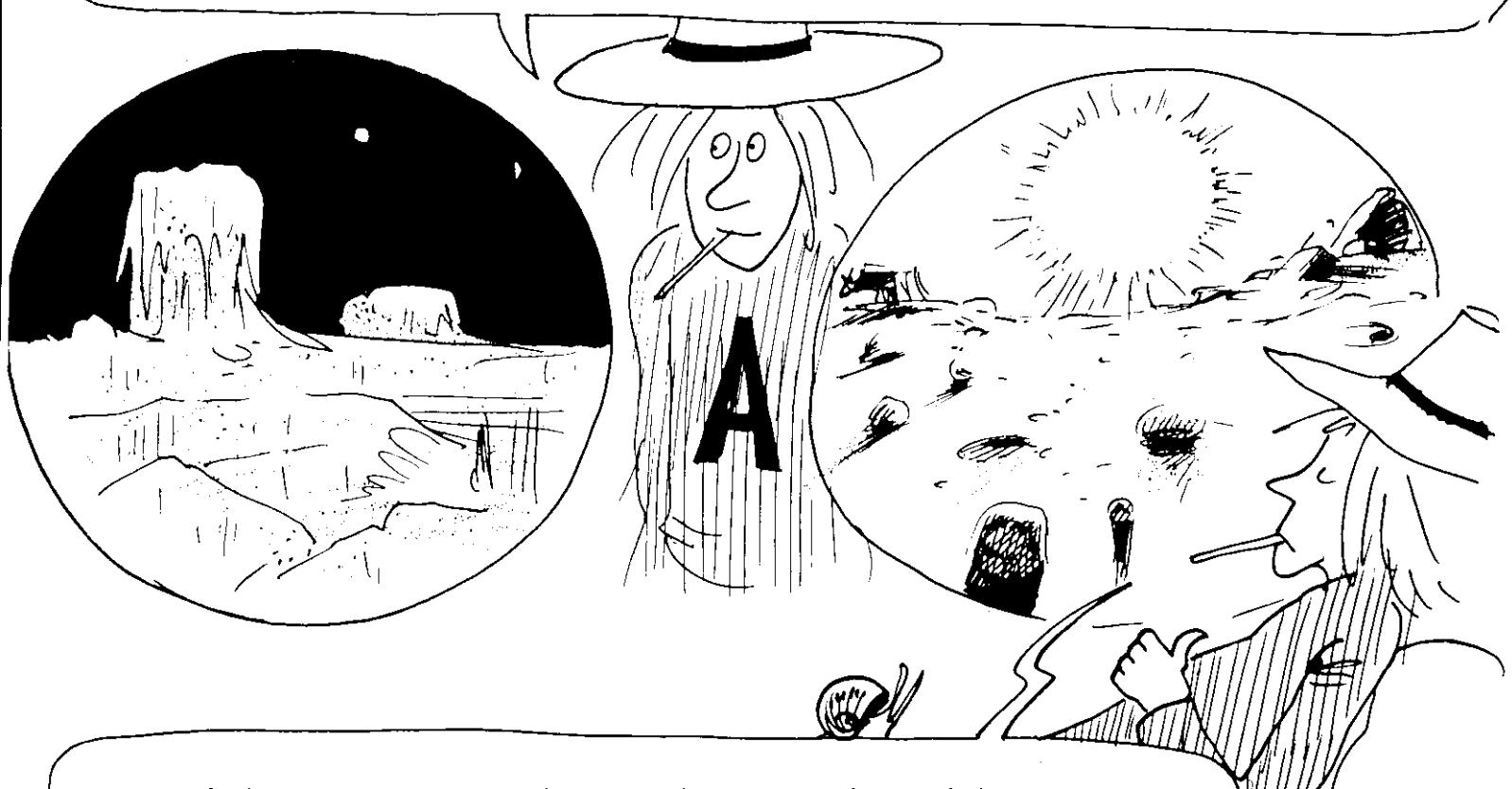

Naše sunce se smatra najuobičajenijom zvijezdom naše galaksije.
Nema dvojbe da postoje bilijuni susjednih solarnih sustava kao što je naš.

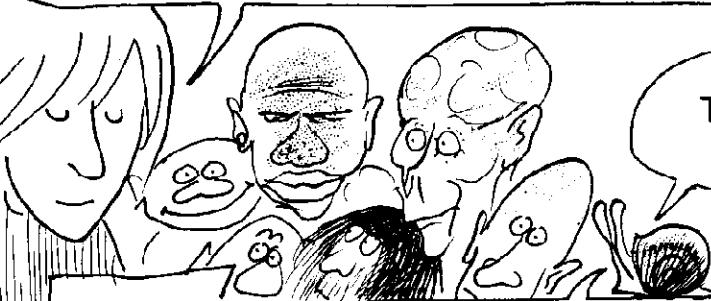
Kompjutorski proračuni pokazali su - planetarni sustav je formiran od praštine i plina oko zvijezda. Velike planete kao što su Jupiter ili Saturn, su u polu-tekućem stanju i leže na periferiji. Male planete su pronađene u njihovom čvrstom stanju, bliže sunca.

Planeta, katkad, ima znatnu masu i svoju osobnu atmosferu. Takva planeta mora se pozicionirati ravno u tekući vodeni sustav - ovdje je voda u svojem stanju mogla. Ovdje je bilo dovoljno vruće tako je život nastavljen bez mogućnosti "prokuhanja". Na drugoj strani, voda se smrzava u led i supstance gube svoju gibljivost.

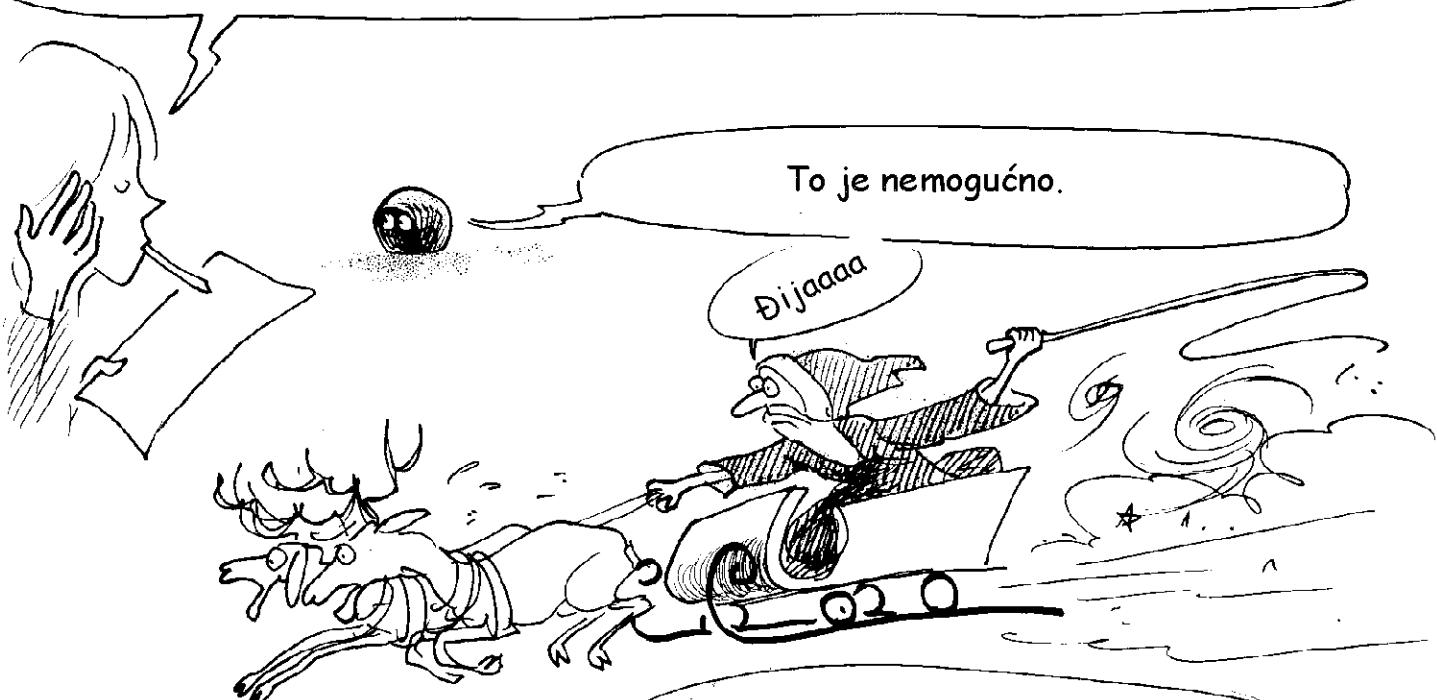
Ali, čak i sa ovim ograničenjima, život mora biti uobičajan fenomen širom univerzuma.

Po mojim proračunima, postoji jedna zvijezda među stotinu tisuća, u našoj galaksiji, i ona ima svoje osobne planete, koje imaju razvijen život i inteligentna bića.

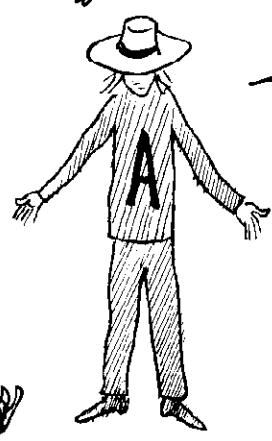

Vjerojatno i tisuće milijuna evoluiranih bića po glaksiji.

Može biti oko bilijun različitih galaksija u znanom univerzumu, a to bi stvorilo bilijune i bilijune djece koje Djed Mraz treba posjetiti u jednoj, jedinoj, Božićnoj večeri!!

To je nemogućno.

Dijaaaa

Upravo je to razlog zašto ne vjerujem
u Djeda Mraza.

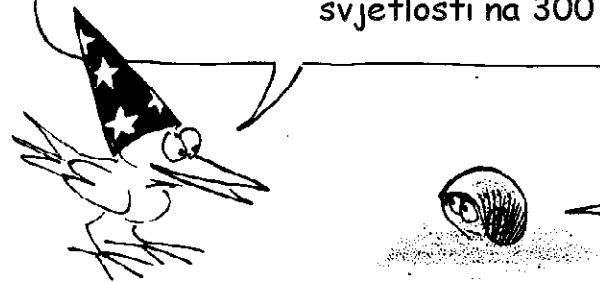
KONTAKTI?

Voyager, probni šatl, prošao je orbitu Urana. Napustio je solarni sustav nakon puta od 10 godina.

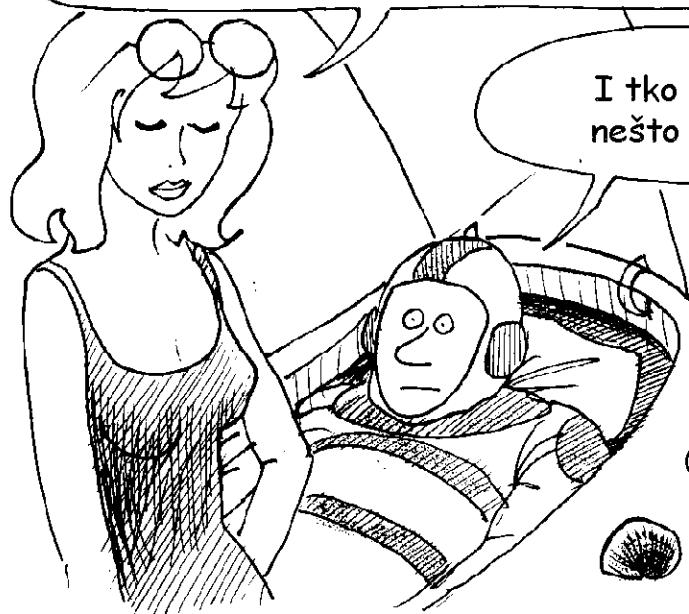
Najbliža zvijezda je 10 tisuća puta ove razdaljine! Uzimajući u obzir brzinu, to bude stiglo do ove zvijezde za 100 tisuća godina...

Nemogućno! Otkad je Albert Einstein stavio granicu brzine svjetlosti na $300\ 000$ km po sekundi. (*)

Pri toj brzini, mi bismo doslovno bili vučeni uzdužno.

Ako izračunamo ubrzanje i usporavanje uz pomoć rakete, cijepanjem hidrogen bombe, bude nam trebalo oko 40 godina putovanja za doći do najbliže zvijezde.

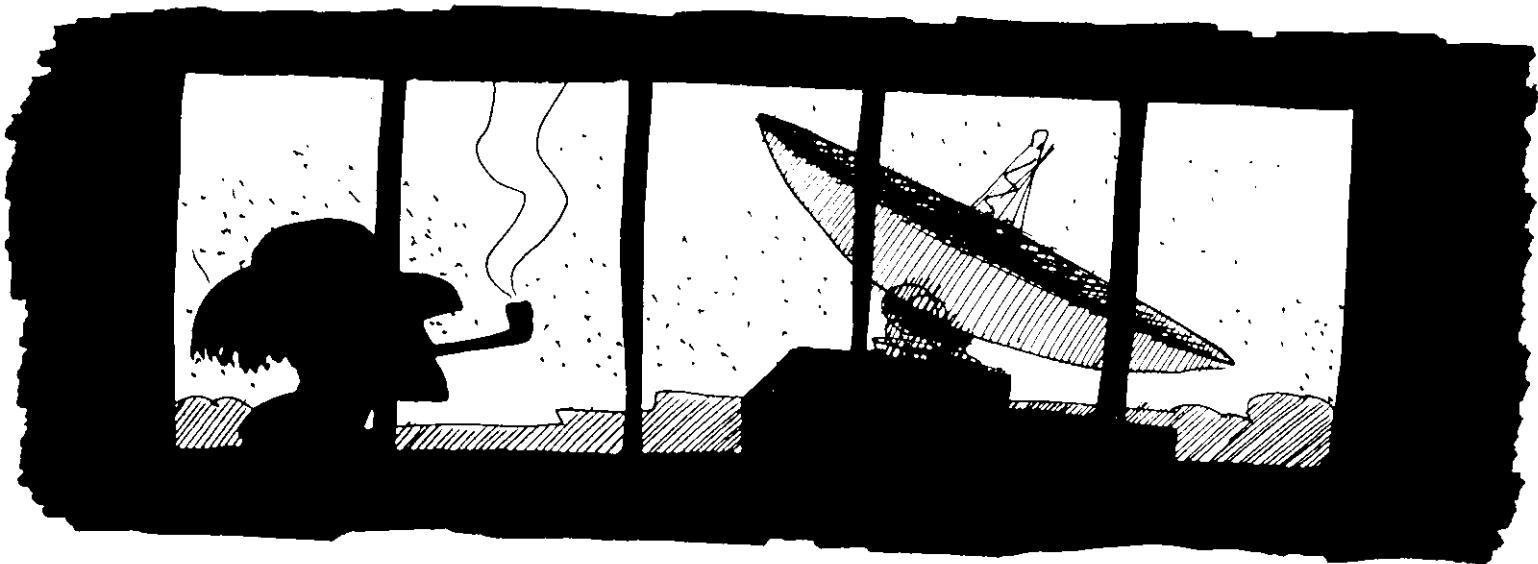
I tko bi garantirao da budemo pronašli nešto zanimljivo, poslije sve te muke?!?

Sve ovo za ništa!

Jedne noći u kolovozu 1967, Anthony Hervish i Jocylene Bell, na radioteleskopu u Cambridgu

Od tada slušamo signale iz svemira, čekajući nekakvu poruku

Čak je sa Zemlje poslati bezbroj poruka u kozmos.

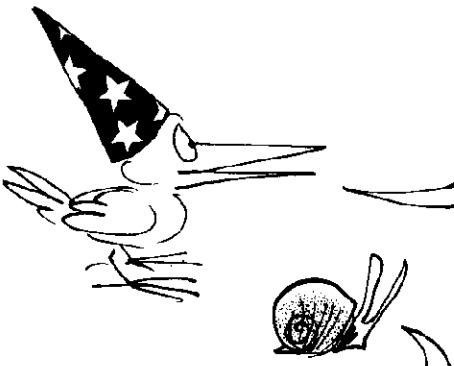

Postoji mnogo čimbenika koji mogu dati odgovor na odsustvo poruke. Prvo, treba uzeti u uvid vremenski okvir od bilijun godina koje su bitne za razvoj života, onda, UMNA FAZA, je samo dio BESKONAČNOG VREMENA.

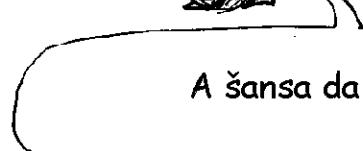
I što je sa pogreškom u vremenu, od prvog radio odašiljanja koje je bilo kadro za prodrijeti zemljinu atmosferu (1934)!

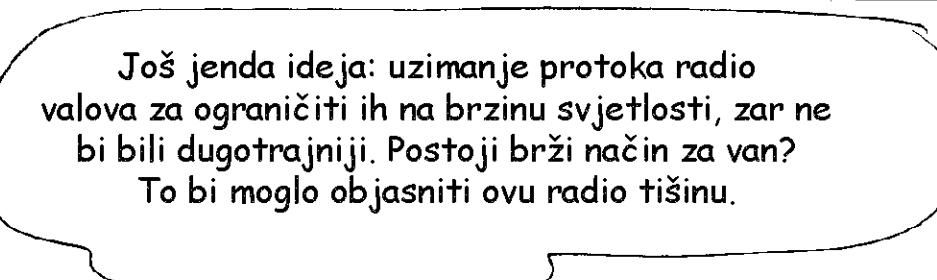
Naša civilizacija ima veliku vjerovatnost za samo-uništenje kroz nekoliko godina.

Kad bi svi mislili na taj način, ovaj prozor komunikacije izgledao bi vrlo uzano.

A šansa da druge civilizacije postoje na drugim planetama bila bi izuzetno mala.

Još jenda ideja: uzimanje protoka radio valova za ograničiti ih na brzinu svjetlosti, zar ne bi bili dugotrajniji. Postoji brži način za van?

To bi moglo objasniti ovu radio tišinu.

Godinama nitko nije uočio dimne signale. Ne može nitko postojati iza onog brda!!

EPILOG

Pouzdati se na opažanje i pronalaske ljudi mogu dobiti ideje o nekim aspektima kozmologije.

Zasigurno postoje neke stvari van naše imaginacije. Neke misterije univerzuma i znanosti ostaju neotkrivene.

Hej, tamo je neki crveni disk na nebuh!

I podsjeća nas na naše neznanje!

Mislim da današnji astrofizičari imaju više problema no što ih mogu riješiti.

Što je Tiresias?
Što ti je?

Već sam razmišljao o tome. Što se događa sa anti-materijom koja je stvorena tokom velikog praska? Odakle kvasar dobija svoju energiju? Gdje se Crna Rupa nalazi?

Izgledaš utučeno.

Vidio sam čudan stroj na nebu, kretao se nevjerojatnom brzinom od nekoliko bilijuna kilometara na sat i BEZ ZVUKA!

Kozmologički napredak oduvijek je bio povezan za geometrijski koncept našeg univerzuma. Trebali su milijuni godina za napustiti koncept absolutnog vremena koje je identično za sva ljudska bića.

To je glupost!

Zašto?

Ma daj, što to pričaš?
Da taj stroj doista postoji i giba se pri toj brzini čuo bi se prasak!!

Veliš, niš nisi čuo...

Pa to je...

Ustanovili smo - Univerzum ima samo 4 DIMENZIJE (tri prostorne, jednu vremensku) i to je KONTINUUM. Ovo su fakti bez ikakve dvojbe....

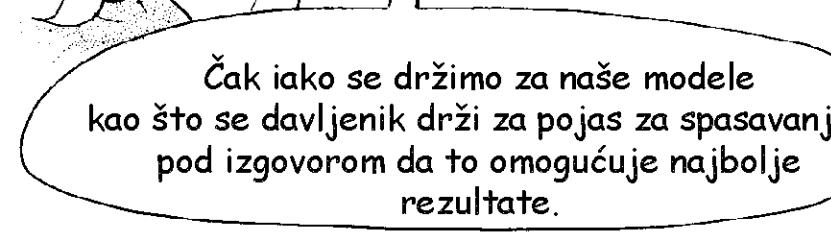
Je si li ikda čuo za negativno vrijeme. Pitam se je li to halucinacija.

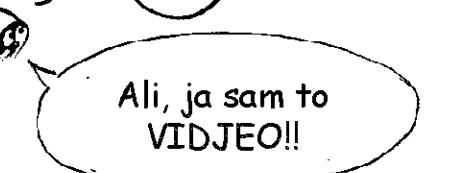
Znaš, možeš si imati pomračenje...

Čak se to i meni ponekad desi

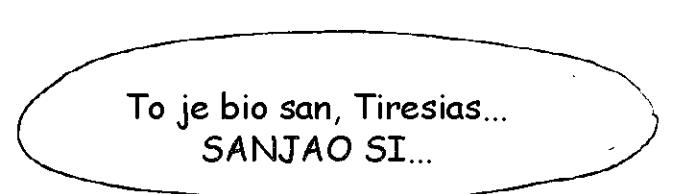
Čak iako se držimo za naše modele kao što se davljenik drži za pojas za spasavanje, pod izgovorom da to omogućuje najbolje rezultate.

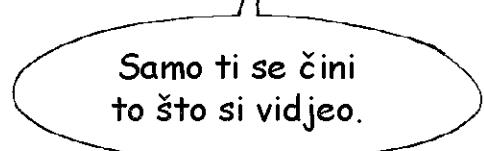
Ali, ja sam to VIDJEO!!

Istina je, možemo se povremeno pitati je li fakti, opisani kvantnom mehanikom, naliče na ptolomejov sustav krugova, ili ne.

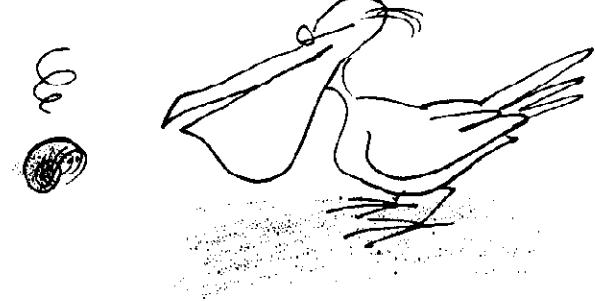
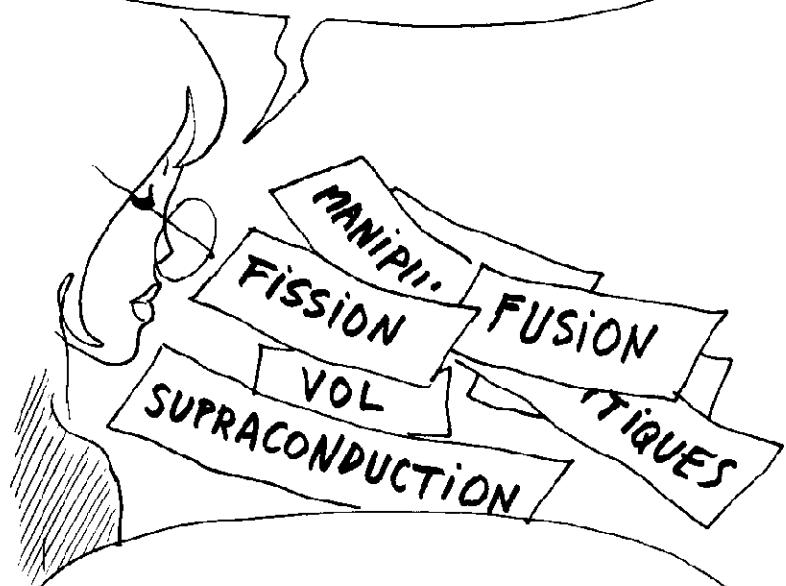
To je bio san, Tiresias... SANJAOSI...

Samo ti se čini to što si vidjeo.

Uzmi ovih 10 pokusa, 10 najvažnijih fenomena u modernoj fizici. U dolazećem vijeku fizičari budu dokazali - svaki od ovih pokusa bude si bio nemoguć za zamisliti!

Imam si psihijatra za prijatelja. Ako želiš...

Ako univerzum ima "stranice" koje su 4-dimenzionalne, i u kojima zakoni uvjetovanosti važe... Drukčije rečeno - nećemo biti u mogućnosti za putovati univerzumom brzinom svjetlosti.

Ali kako promijeniti ove "stranice" univerzuma?

Evo ih ponovno,
sve iz početka!

KRAJ